Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1133	417– 5.1

Medlemmer i Saltdal kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Onsdag, 18. november 2020 kl 10.00
Møtested: Møterom Kjelleren, Rådhuset, Rognan

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
22/20	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 16. juni 2020
23/20	Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost Vann og avløp
24/20	Oppfølgning av forvaltningsrevisjon: Psykiatri og rus
25/20	Redegjørelse fra administrasjonen: Presentasjon av kommunens nye internkontrollsystem
26/20	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommunens utleie av boliger
27/20	Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: Pasientregnskap
28/20	Dialog med revisor – etterlevelseskontroll regnskapsåret 2020
29/20	Revisors vurdering av egen uavhengighet
30/20	Budsjett for kontroll og tilsyn 2021
31/20	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
32/20	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Rognan, 11. november 2020

Paal Robert Haagensen (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (møter kun etter særskilt innkalling).

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1134	417– 5.3

SAK 22/20

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 16. juni 2020

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
18.11.2020

Vedlegg:
- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 16. juni 2020

Bakgrunn for saken:
Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 16. juni 2020 godkjennes.

Inndyr 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
16.06.2020	20/635	417– 5.4

PROTOKOLL – SALTDAL KONTROLLUTVALG

Møtedato: **Tirsdag, 16. juni 2020 kl 10.00 – 12.00**
Møtested: **Møterom Kjelleren, Saltdal rådhus**
Saksnr.: **16/20 – 21/20**

Til stede:
Paal Robert Haagensen, leder,
Trine Brændmo, nestleder
Jeanette Steen Kristensen, medlem
Franck Monheim Kristiansen, medlem
Gunnar Eriksen Johansen, medlem

Forfall:
Ingen

Varamedlemmer:
Ingen

Øvrige:
Kommunedirektør Ronny Seljeseth, sak 17/20
Økonomisjef Pål Viggo Mortensen, sak 17/20
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Tone Z. Hammerfall, og
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst,
Salten kommunerevisjon IKS
Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen

Godkjenning av innkalling
sakliste
Innkalling ble godkjent. Saksliste ble godkjent.

Merknader:
Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
16/20	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 7. mai 2020
17/20	Årsregnskap 2019 Saltdal kommune – uttalelse fra kontrollutvalget
18/20	Rapport forvaltningsrevisjon: OPPFØLGING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser
19/20	Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023
20/20	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
21/20	Eventuelt

16/20 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 7. mai 2020

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 7. mai 2020 godkjennes.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 7. mai 2020 godkjennes.

17/20 Årsregnskap 2019 Saltdal kommune – uttalelse fra kontrollutvalget

Kommunedirektør Ronny Seljeseth og økonomisjef Pål Viggo Mortensen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:
Til kommunestyret i Saltdal:

Kontrollutvalgets uttalelse om Saltdal kommunes årsregnskap for 2019.

Kontrollutvalget har i møte 16. juni 2020 behandlet Saltdal kommunes årsregnskap for 2019.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 11. juni 2020, og kommunedirektørens årsberetning for 2019. I tillegg har revisor og kommunedirektøren supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstiller brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Saltdal kommunes aktivitet i 2019.

Utvalget viser til at fristene for avleggelse av årsregnskap er 15. februar og at manglende overholdelse av fristene i år som en rekke tidligere år har forsinket behandling av regnskapet. Kontrollutvalget forutsetter at kommunedirektøren heretter avleverer årsregnskap og årsberetning innen fastsatte frister.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2019 viser et regnskapsmessig merforbruk med kr 4 847 542. Utvalget er ikke kjent med forslag til inndekning av merforbruket.

Kontrollutvalget viser til at investeringsregnskapet er gjort opp med et udekket beløp på kr 1 874 667.

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 11. juni 2020, har kontrollutvalget ikke merknader til Saltdal kommunes årsregnskap for 2019.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til kommunestyret i Saltdal:

Kontrollutvalgets uttalelse om Saltdal kommunes årsregnskap for 2019.

Kontrollutvalget har i møte 16. juni 2020 behandlet Saltdal kommunes årsregnskap for 2019.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 11. juni 2020, og kommunedirektørens årsberetning for 2019. I tillegg har revisor og kommunedirektøren supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstiller brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Saltdal kommunes aktivitet i 2019.

Utvalget viser til at fristene for avleggelse av årsregnskap er 15. februar og at manglende overholdelse av fristene i år som en rekke tidligere år har forsinket behandling av regnskapet. Kontrollutvalget forutsetter at kommunedirektøren heretter avleverer årsregnskap og årsberetning innen fastsatte frister.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2019 viser et regnskapsmessig merforbruk med kr 4 847 542. Utvalget er ikke kjent med forslag til inndekning av merforbruket.

Kontrollutvalget viser til at investeringsregnskapet er gjort opp med et udekket beløp på kr 1 874 667.

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 11. juni 2020, har kontrollutvalget ikke merknader til Saltdal kommunes årsregnskap for 2019.

18/20 Rapport forvaltningsrevisjon: OPPFØLGING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten OPPFØLGNING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefaling.

3. Kommunestyret sier seg tilfreds med at kommunestyrets vedtak i sak 03/19 i stor grad er fulgt opp av selskapet.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten OPPFØLGNING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefaling.

3. Kommunestyret sier seg tilfreds med at kommunestyrets vedtak i sak 03/19 i stor grad er fulgt opp av selskapet.

19/20 Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):
Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Selvkost vann og avløp (jfr kommunestyrets sak 105/19)

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og

omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Omforent forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret:
Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Selvkost vann og avløp (jfr kommunestyrets sak 105/19)
2. Økonomistyring – oppfølgning av vedtak / rapportering
3. Internkontrollsystemer
4. Informasjonssikkerhet
5. Spesialundervisning
6. Sykefravær
7. Beredskap vann og avløp

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Votering:
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):
Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Selvkost vann og avløp (jfr kommunestyrets sak 105/19)
2. Økonomistyring – oppfølgning av vedtak / rapportering
3. Internkontrollsystemer
4. Informasjonssikkerhet
5. Spesialundervisning
6. Sykefravær
7. Beredskap vann og avløp

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

20/20 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte:

Sekretariatet orienterte:

21/20 Eventuelt

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Rognan, 16. juni 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Saltdal kommune v/ ordfører og kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1135	417– 5.3

SAK 23/20

Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost Vann og avløp

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 27.10.2020: Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Vann og avløp

Bakgrunn for saken

Forvaltningsrevisjonen har sin bakgrunn i vedtak i kommunestyret sak 105/19 *Kommunale avgifter og gebyrer 2020. Fastsettelse av gebyrer.* I tilknytning til nevnte sak ble det vedtatt å be *«Kontrollutvalget foreta en forvaltningsrevisjon for å sikre og dokumentere at selvkostprinsippet overholdes. I en slik gjennomgang bør man også se på timekostnad ved bruk av egen maskinpark.»* I vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon (kommunestyret sak 92/20), er Selvkost vann og avløp satt som prioritet nummer 1.

Videre har revisjonen bakgrunn i kontrollutvalgets bestilling 11.02.2020, sak 04/20.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært *å vurdere om Saltdal kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes hvordan Saltdal kommune kalkulerer sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark.*

Følgende problemstillinger har vært undersøkt i denne revisjonen:

1. Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

2. Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innen selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

Kort om selvkost:
Enkelte av kommunenes tjenester finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Størst omfang er det for vannforsyning, avløp og renovasjon. Selvkost innebærer at gebyrene fra innbyggerne i sum ikke kan overstige hva det koster å levere tjenesten. Sagt på en annen måte: selvkost setter en øvre ramme for hva kommunen kan kreve inn i kommunale avgifter på det respektive området. Ulike selvkostområder skal behandles separat.
Grunnlag for beregning av selvkost fremkommer av tre hovedkategorier av kostnader:

Direkte kostnader: arbeid, varer og tjenester som anvendes for å yte tjenesten, og som alltid kan henføres til den aktuelle tjenesten.

Indirekte kostnader: kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til deler av tjenesten, f.eks administrasjon eller kontroll og revisjon.

Kapitalkostnader: kostnader som oppstår når kommunen binder opp kapital i en investering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:
Avskrivningskostnader: kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.
Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad): den avkastning kommunen alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet i markedet (etter avskrivninger).

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er utledet fra bl.a kommuneloven, lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, samt Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. En fullstendig utledning av revisjonskriteriene finnes som vedlegg 2 til rapporten (s 35-47)

Revisjonen er gjennomført ved intervjuer (muntlig og epost) samt analyse av regnskapstall og dokumenter.

Revisors funn og vurderinger: 1. Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene? 2. 1. Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innen selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

Revisjonskriterier:

- Saltdal kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.

- Etter utløpet av regnskapsåret bør Saltdal kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.

- Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.

- Saltdal kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA-skjema nr.22 og 23.

- Saltdal kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader

- Saltdal kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.

- Saltdal kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.

- Saltdal kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.

- Saltdal kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan

Revisors funn og vurderinger:

Selvkostregnskap:
Fra revisors rapport:

> *Saltdal kommune har dokumentert at de utarbeider og legger frem budsjetterte selvkostkalkyler for kommunestyret etter gjeldene regler. Forkalkylene dekker 3-5 år slik det fremgår av retningslinjene.*
>
> *Mottatt dokumentasjon viser at etterkalkyler/selvkostregnskap settes opp etter utløpet av regnskapsåret, dette danner regnskapsnote 12 for selvkosttjenester som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av kommunestyret som en del av årsregnskapet.*
>
> *Direkte og indirekte kostnader føres til respektive selvkostansvar og funksjoner.*

Videre peker revisor på at kommunen har en god løsning på å føre kostnader og inntekter på rett funksjon i regnskapet. Men samtidig er revisor klar på at *«Når det gjelder kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr, må disse gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.»*

Revisor har ettergått om korrekte tall fra regnskapet er brukt i KOSTRA. Det er ikke funnet avvik på dette.

Kapitalkostnader:
Fra revisors rapport:

Saltdal kommune følger gjeldene retningslinjer ved bruk av lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. Saltdal kommune kompenserer for rente på akkumulert resultat etter gjeldene forskrifter.

Avskrivninger viser derimot differanse mellom kommuneregnskap og selvkostregnskap, uten at kommunen kan redegjøre for forskjellene

Selvkostfond:
Fra revisors rapport:

Saltdal kommune holder seg til tilbakeholdstiden på 5 år som er i henhold til retningslinjene. I budsjettutviklingen ser vi en positiv utvikling på fondene og det vil i perioden år 2021 balanseres rundt kr 0,- + på vann og på avløpsfondet vil det balansere rundt kr 0,- i 2023 - noe som revisjonen ser positivt på.

Revisor opplyser i rapporten at kommunen mener det er fattet et vedtak i kommunestyret om 100 % selvkost på vann og avløp, og at selvkost er praktisert i henhold til dette. Revisor peker på at kommunen ikke kan dokumentere slit vedtak, og at *«Ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må dette dekkes av frie midler.»*

Rutiner for innkreving av gebyrer:
Kommunen har gode rutiner for innkreving og for oppdatering av abonnenter.

Investerings- og vedlikeholdsplan:
Revisor peker på viktigheten av slike planer i og med at det kan bidra til å forutsi og budsjettere fremtidige utgifter og inntekter. Kommunen har imidlertid ikke slike langsiktige planer. Hovedplan for vann og avløp er fra 2005/2006. Revisor viser til veileder på området: *«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert med hensyn til endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen.»*

Revisors konklusjon og anbefalinger:
På bakgrunn av sine undersøkelser konkluderer revisor som følger:

1. Saltdal kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.

2. Saltdal kommune kan i liten grad dokumentere kalkulerte internpriser ved bruk av egen maskinpark.

Det gis følgende anbefalinger fra revisor:

Saltdal kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp

2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.

3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.

4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost

5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.

6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

Fremdrift og timeforbruk:
Ved overlevering av rapporten er det opplyst om at det har gått med 260 timer, hvilket er innenfor de 250-300 timer som var beskrevet i revisors prosjektplan. Rapporten skulle vært ferdig 31. mai 2020. Forsinket levering er bl.a forklart med sykefravær hos den ansatte som var revisors kontaktperson.

Rådmannens kommentar:
Rådmannens kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten.

Vurdering:
Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport vedrørende selvkost for brukerbetaling vann og avløp i samsvar med bestillingen.

Rapporten får frem at kommunen har gode systemer for å sikre korrekte direkte og indirekte kostnader. Videre får rapporten frem at kommunen følger regelverket for kapitalkostnader.

Rapporten får også frem forbedringsmuligheter, bl.a at det mangler langsiktig plan for investering og vedlikehold, og mangler ved kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr.

Revisor har foreslått konkrete tiltak til forbedringer.

Revisor stiller i møtet for å gå gjennom hovedtrekkene i rapporten, og svare på spørsmål fra kontrollutvalget

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Selvkost – Vann og avløp er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.

3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølgning fra administrasjonens side:.....

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SALTEN KOMMUNEREVISJON

Forvaltningsrevisjon

-Selvkost-

vann og avløp

Saltdal kommune

Rapport Oktober 2020

Forord

Salten kommunerevisjon IKS eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy. Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold i Salten- regionen i Nordland fylke.

Salten kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Vi har 3 forvaltningsrevisorer med følgende profesjoner: Mailen Evjen - statsviter, Kai André Blix - siviløkonom og Bjørn Vegard Gamst - jurist, alle med bred erfaringsbakgrunn fra både offentlig- og privat virksomhet.

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens § 23-3. Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon (RSK001). Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Bjørn Vegard Gamst.
Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Kai André Blix.

Saltdal 27.10.2020

Kai-André Blix

Kai André Blix
Forvaltningsrevisor

Bjørn Vegard Gamst

Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

FORORD **2**

SAMMENDRAG **5**

1 INNLEDNING **8**

1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING OG BAKGRUNN 8

1.2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER 8

1.2.1 Problemstilling: *8*

1.2.2 Revisjonskriterier: *8*

1.4 METODE OG AVGRENSNING 9

2 UTLEDEDE REVISJONSKRITERIER OG FAKTA **11**

2.1 KORT OM SELVKOST PÅ VANN OG AVLØP I SALTDAL KOMMUNE 12

2.3 SELVKOSTREGNSKAP 13

2.3.1 Forkalkyler *13*

2.3.2 Etterkalkyler/selvkostregnskap *14*

2.3.3 Direkte kostnader. *15*

2.3.4 Fordelingsnøkler og indirekte kostnader. *16*

2.3.5 Kalkulatoriske kapitalkostnader. *17*

2.4 SELVKOSTFOND 19

2.5 GEBYR, INNFORDRING OG FAKTURERING 20

2.6 INVESTERINGSPLANER OG VEDLIKEHOLDSPLANER 22

3 REVISORS VURDERING **23**

3.1 SELVKOSTREGNSKAPET 23

3.2 KAPITALKOSTNADER 24

3.3 SELVKOSTFOND 25

3.4 RUTINER FOR INNKREVING AV GEBYRER 25

3.5 INVESTERINGS- OG VEDLIKEHOLDSPLAN 26

3.6 KONKLUSJON OG ANBEFALING 27

3.6.1 Konklusjon *27*

3.6.2 Anbefalinger *29*

4 KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR **30**

4.1 30

5 LITTERATUR OG KILDEREFERANSER 31

LOVER OG FORSKRIFTER: 31

OFFENTLIGE DOKUMENTER: 31

INTERNE DOKUMENTER: 31

FIGURLISTE 31

TABELLOVERSIKT 32

6 VEDLEGG 33

VEDLEGG 1: HØRINGSSVAR FRA KOMMUNEDIREKTØREN 33

VEDLEGG 2. UTLEDNING TIL REVISJONSKRITERIER 35

Sammendrag

Salten Kommunerevisjon IKS har i denne undersøkelsen gjennomgått kommunens behandling av selvkostområdene for vann og avløp. Formålet er å vurdere om Saltdal kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes hvordan Saltdal kommune kalkulerer sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

Ved undersøkelsen forsøker vi å svare på følgende problemstillinger:

- ***Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?***
- ***Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?***

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier av selvkostregnskap, regnskap, økonomiplaner, investerings- og vedlikeholdsplaner og intervju. Det er foretatt analyser og gjennomgang av selvkostkalkyler i Momentum[1] og gjennomgang av ressursstyringsprogrammet SmartDok.

Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Saltdal kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen bør jobbe aktivt med.

Saltdal kommune mener det foreligger et kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene og har praktisert selvkost deretter, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. Saltdal kommunen kan ikke dokumentere vedtak om 100% selvkost. Ved framføring av

[1] Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune. Dette programmet som er laget av EnviDan Momentum AS

underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må underskuddet dekkes av frie midler.

Saltdal kommune har i sin økonomiplan[2] presisert at VA-nettet har stort rehabiliterings- og vedlikeholdsetterslep og at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp[3]. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Saltdal kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene. En langsiktig hovedplan for vann og avløp bør derfor utarbeides.

Når det gjelder kalkyler for timespris ved bruk av maskiner og utstyr, må denne gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan pr. idag ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.

Når det gjelder avskrivninger så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som det nevnes i kapittel 2.3.5 så har ikke Saltdal kommune kunnet redegjøre for disse forskjellene. Beløpet på forskjellene er ikke av vesentlig betydning, men at disse midlertidige forskjellene øker, kan indikere feilføring av kalkulatoriske kostnader. Årsaken til de midlertidige forskjellene bør identifiseres, da det gir en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

Svar på problemstillingene:

Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Saltdal kommune følger i stor grad retningslinjene for selvkost på vann og avløp.**

[2] Økonomiplan 2020-2023

[3] Bl.a. tilstandsvurdering av vann- og avløpsnettet i sentrum av Rognan inkl. Høyjarfallmoen, det skal etableres en permanent løsning for demningen ved Mølndammen slik at denne blir klassifisert som en 0-dam, dvs. at den etter dette ikke skal kreve noen oppfølging fra kommunens side.

Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

- **Saltdal kommune kan i liten grad dokumentere kalkulerte internpriser ved bruk av egen maskinpark.**

Anbefalinger

Saltdal kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig Hovedplan vann og avløp
2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.
4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost
5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.
6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

På bakgrunn av kommunedirektøren sin kommentar har revisjonen tilføyet 2 ekstra anbefalinger. 5 og 6 er tilføyet etter kommunedirektøren har avgitt sin kommentar.

1 Innledning

1.1 Kontrollutvalgets bestilling og bakgrunn

Den 17.12.2019 vedtok formannskapet i Saltdal kommune: «Formannskapet ber Kontrollutvalget foreta en forvaltningsrevisjon for i sikre og dokumentere at selvkostprinsippet overholdes. I en slik gjennomgang bør man også se på timekostnad ved bruk av egen maskinpark.» Saken ble vedtatt i kommunestyret 19.12.2019 uten endringsforslag.

På denne bakgrunn har Salten kommunerevisjon IKS utarbeidet en prosjektplan for en forvaltningsrevisjon på selvkost vann og avløp.

Bestillingen av prosjektet ble vedtatt i kontrollutvalget i Saltdal kommune 11.02.2020.

1.2 Problemstillinger og revisjonskriterier

1.2.1 Problemstilling:

- *Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?*
- *Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?*

1.2.2 Revisjonskriterier:

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal vurderes mot. Revisjonskriteriene danner grunnlaget revisjonen trenger for å vurdere om det foreligger avvik eller svakheter på det området som skal revideres.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

1. Kommuneloven.
2. Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg.
3. Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

I tillegg til hjemmelsgrunnlagene er det utarbeidet retningslinjer/veiledere for beregning av gebyrgrunnlaget mv.

I. H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester skal bidra til en god og ensartet praksis for beregning av selvkost på et tjenesteområde. Retningslinjene gir en anbefalt praksis for hvordan selvkost skal beregnes samt for praktisering av selvkostprinsippet over tid. Heretter referert til som retningslinjene.

II. Norsk Vann Rapport 210/2015 Veiledning for praktisering av selvkost i vann- og avløpssektoren.

III. KOSTRA - veiledning 2019 SSB

IV. Kommunale avgifter og gebyrer er hjemlet i «Forskrift om vann- og avløpsgebyrer i Saltdal» sak 11/1263, K-sak 60/11

Utledede revisjonskriterier ligger i kapittel 2 sammen med utredningen av fakta. Utledningen til de utledede revisjonskriteriene ligger som vedlegg 2 i rapporten.

1.4 Metode og avgrensning

Konstituert leder for teknisk drift og leder for teknisk drift og økonomisjefen i Saltdal kommune har forklart revisjonen hvordan kommunen praktiserer selvkost på vann og avløp. Konstituert leder for teknisk drift og har også vært kontaktperson opp imot revisjonen. Vi har gjennomført oppstartsmøte med kommunen. Revisjonen har også fått en redegjørelse fra konstituert leder for teknisk drift på hvordan de fordeler kostnader på hhv. vei, vann og avløp.

Konstituert leder for teknisk drift og økonomisjefen har verifisert de dataene som ligger til grunn for denne undersøkelsen.

For den delen av rapporten som omhandler selvkost har revisor i all hovedsak bygget rapporten på dokumentanalyse av:

- Selvkostregnskap 2018 og 2019 satt opp av Saltdal kommune.
- Kommuneregnskap med noter 2018 og 2019.
- KOSTRA[4] skjema nr. 22 og 23.
- Økonomiplan for Saltdal kommune 2020-2023.
- Samt informasjon som er mottatt muntlig og e-post korrespondanse gjennom kontakt med konstituert leder for teknisk drift og leder for teknisk drift og økonomisjefen.

Forvaltningsrevisjonen har også hatt korrespondanse med ansvarlig regnskapsrevisor for Saltdal kommune som har bistått forvaltningsrevisjonen med innhenting av regnskapstall. Det er ikke gjort omfattende analyse ned på bilagsnivå, men vi har sjekket enkelttransaksjoner som revisjonen har ment bør undersøkes nærmere. Kommunens regnskap er ellers godkjent og revidert av regnskapsrevisor og revisjonen anser derfor at regnskapsmessige standarder blir etterfulgt og kontrollert.

I denne revisjonen har vi undersøkt om Saltdal kommune har brukt de korrekte tallene fra regnskapet og at dette er blitt registrert i KOSTRA etter gjeldene regler. Vi har ikke undersøkt om Saltdal kommune har fordelt utgiftene på riktige KOSTRA-funksjoner.

Revisor legger til grunn at de fakta som er innsamlet gir tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingen.

[4] KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner.

2 Utledede revisjonskriterier og fakta

I dette kapitelet har vi satt opp de ferdig utledede revisjonskriteriene[5] som utgjør grunnlaget for å vurdere Saltdal kommune sin praksis for brukerbetaling på vann og avløp. Vi har deretter presentert fakta som skal gjenspeile Saltdal kommune sin praksis. I kapittel 3 vil vi komme med vurderinger opp mot revisjonskriteriene.

Utledede revisjonskriterier:

- *Saltdal kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Saltdal kommune sette opp etterkalkyler/selvkostregnskap for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Saltdal kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*
- *Saltdal kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*
- *Saltdal kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.*
- *Saltdal kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*
- *Saltdal kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*
- *Saltdal kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan.*

[5] Som tidligere nevnt så ligger utledningen til de utledede revisjonskriteriene i vedlegg 2.

2.1 Kort om selvkost på vann og avløp i Saltdal kommune

Økonomisjefen, konstituert leder for teknisk drift og leder for teknisk drift har forklart revisjonen hvordan kommunen praktiserer selvkost på vann og avløp. Konstituert leder for teknisk drift har også vært kontaktperson opp imot revisjonen.

Saltdal kommune mener det foreligger et kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. Kommunen kan ikke dokumentere vedtak om 100% selvkost.

Saltdal kommune begynte å bruke selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune[6] i 2014. Dette programmet som er laget av EnviDan Momentum AS som har lang erfaring innen selvkostproblematikk. Modellen kan benyttes både på etterkalkulering og budsjettering, samt muligheter for å simulere hvordan fremtidige investeringer slår ut på gebyrsatsene. I dette programmet ligger fordelingsnøkler for indirekte kostnadselementer, samt anleggsregister med tilhørende avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. I selvkostkalkylen i Momentum inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, KOSTRA-skjema, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter). Fordelingsnøkler som er relevante gjennomgås på årlig møter med Momentum og legges inn i modellen sammen med regnskapsdata, anleggsregistre og fond. Gjennomgang av direkte og indirekte kostnader kontrolleres og legges inn i modellen.

Teknisk drift har drifts- og vedlikeholdsansvar for 10 vannverk og ca. 7 mil med vannledninger. De har også ansvar også for 35 avløpspumpestasjoner og etter hvert 29 små avløpspumpestasjoner, samt ett avløpsrenseanlegg.[7]

Teknisk drift drifter og eier maskinparken. Noen maskiner eies av vann og avløp. Maskinene blir leid ut med en timespris som er kalkulert. Revisjonen har fått en gjennomgang på hvordan dette programmet fungerer av konstituert leder for teknisk drift.

[6] Heretter referert som Momentum

[7] Info fra Saltdal kommune: https://www.saltdal.kommune.no/vann-avloep-og-slam.426175.no.html

Saltdal kommune har i de senere år hatt mye investeringer på vann og avløp. Kommunen nevner bl.a.:

> *Saltdal kommune har avsluttet en større utbygging innen vann og avløp. Utbygging av Øvre Saltdal vannverk vil levere vann fra Rusånes til Nordnes, Storalmenningen, Pothus, Evensgård, Røkland, Vensmoen, Drageid og ned til Sundby. I dag leveres vann ned til Pothusbrua fra Rusånes vannverk og når problemer vedrørende krysning av Pothusbrua er ferdig vil vannverket levere vann ned til Sundby. Kommunen arbeider aktivt med å renovere og legge nytt i områder med gammelt og til dels dårlig ledningsnett.*
>
> *Røkland renseanlegg er nedlagt og avløp pumpes nå helt fra Røkland ned til Rognan renseanlegg på Skansenøyra. Abonnenter på Nestby og Medby er nå tilknyttet kommunalt avløpsnett via 30 små avløpspumpestasjoner.*[8]

Revisjonen har fått tilsendt ønsket informasjon i form av: selvkostregnskap, kalkyler, kommuneregnskap, og relevante opplysninger. Revisjonen har fått tilgang til hele selvkostprogrammet Momentum som Saltdal kommune bruker. Revisor har også fått en gjennomgang av hvordan SmartDok-programmet fungerer. Dokumentene er gjennomgått og undersøkt, og revisor viser videre til en mer spesifisert tilnærming i faktadelen nedenfor på hvordan Saltdal kommune fordeler sine kostnader og inntekter, og hvordan fordelingen er mellom vann og avløp.

2.3 Selvkostregnskap

Revisjonen vil her beskrive hvordan Saltdal kommune praktiserer selvkostregnskapet.

2.3.1 Forkalkyler

Det utarbeides ifølge Økonomisjef forkalkyler/budsjett for vann og avløp som inngår i kommunens budsjettforslag. Dette legges fram for kommunestyret i forbindelse med behandling av årsbudsjett og rulleringen av økonomiplan. Der blir også gebyrene vedtatt. For

[8]Fra vedtak om Kommunale avgifter og gebyrer 2019. Fastsettelse av gebyrer.

denne revisjonen ble budsjettet for 2019 vedtatt 12.des 2018. Budsjettet/forkalkylen har samme tidshorisont som økonomiplanen, 4 år.

2.3.2 Etterkalkyler/selvkostregnskap

Når regnskapsdata for avsluttet regnskapsår foreligger, utarbeider Saltdal kommune sammen med rådgiver fra Momentum etterkalkylen/selvkostregnskapet. Etterkalkylen danner grunnlag for regnskapsnote 12[9] for selvkosttjeneste som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av kommunestyret som en del av årsregnskapet. I noter og etterkalkyler inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt henførte indirekte driftsutgifter[10]. Av noten fremkommer også saldo på det enkelte selvkostfond.

Tabell 1: Note 12. Selvkost - Årsregnskapet 2019 Saltdal kommune

2019 Etterkalkyle selvkost	Vann	Avløp	Totalt
Gebyrinntekter	11 075 897	10 220 096	21 295 993
Øvrige driftsinntekter	58 958	22 670	81 628
Driftsinntekter	11 134 855	10 242 766	21 377 621
Direkte driftsutgifter	5 124 266	4 706 329	9 830 595
Avskrivningskostnad	3 820 127	3 139 255	6 959 382
Kalkulatorisk rente (2,30 %)	2 216 271	1 864 492	4 080 763
Indirekte netto driftsutgifter	337 967	329 306	667 274
Driftskostnader	11 498 631	10 039 383	21 538 014
+/- Korrigering av tidligere års feil i kalkyle	-78 862	-33 624	-112 486
Resultat	-442 638	169 760	-272 879
Selvkostgrad (%)	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Fremførbart underskudd 01.01	-1 350 425	-1 676 795	-3 027 220
+ Inndekning av fremførbart underskudd	0	169 760	169 760
- Underskudd til fremføring	-442 638	0	-442 638
- Kalkulert rentekostnad fremførbart underskudd (2,30 %)	-36 150	-36 614	-72 764
Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)	-1 829 213	-1 543 649	-3 372 862
Gebyrinntekter	11 075 897	10 220 096	21 295 993
Gebyrgrunnlag ekskl. ev. subsidiering	11 518 535	10 050 336	21 568 872
Finansiell dekningsgrad (%)	96,2 %	101,7 %	98,7 %
Regnskapsføringsforslag balanse	Vann	Avløp	Totalt
+/- 2.51xxxx Selvkostfond	0	0	0
+/- 2.92xxxx Memoriakonto selvkostfond	478 788	-133 146	345 643
Regnskapsføringsforslag driftsregnskap	Vann	Avløp	Totalt
1550 Avsetninger til bundne fond	0	0	0
1950 Bruk av bundne fond	0	0	0
Normalgebyr	Vann	Avløp	Totalt
Normalgebyr eksklusiv mva.	5 532	5 700	11 232
Normalgebyr inklusiv mva.	6 915	7 125	14 040

[9] I Saltdal kommune er dette note 12.

[10] Hovedsakelig utgjør dette administrasjonsutgifter

2.3.3 Direkte kostnader.

Kommunen fører regnskap for vann og avløp i Visma Enterprise. Utgifter og inntekter tilhørende det enkelte selvkostområdet skilles fra øvrige regnskapsposter ved bruk av egne ansvar og funksjoner. Ansvar er en dimensjon i Visma Entreprise som angir hvilket tjenesteområde utgiftene/inntektene tilhører og funksjon viser til hvilken KOSTRA-funksjon det skal føres på. På vann har vi funksjon 340 og 345 og avløp som har 350 og 353. Direkte og indirekte kostnader knyttet til de enkelte vann og avløpsområdene føres på de respektive ansvar og funksjoner i Visma Entreprise, og har i revisjonens undersøkelse ikke vært gjenstand for detaljert kontroll på bilagsnivå.

Tidligere år har fordelte maskin og personalkostnader blitt fordelt ut til de enkelte områdene på slutten av året i henhold til registreringer i timelister. For å klare å skille de forskjellige funksjoner og utgifter som tilhører disse på en bedre måte, har Saltdal kommune implementert et aktivitets- og ressursstyringsprogram som heter SmartDok.

SmartDok.

Teknisk drift drifter og eier maskinparken. Maskinene blir leid ut med en timespris som er kalkulert. Dette styres nå gjennom et program som heter SmartDok, som er en løsning for effektiv forvaltning, aktivitet- og ressursstyring. Dette ble implementert i 2019**.** I SmartDok registreres timelister på personell og bruk av maskiner pr. time. Denne registreringen kan foretas fra pc og via smarttelefon ved bruk av tilhørende app. Her ligger det også flernivå godkjenning av timer, slik at disse blir ført korrekt i henhold til område og funksjon.

Timene godkjennes i første instans av arbeidsleder ute og i andre instans av merkantil[11] på kontoret. Merkantil har oversikten over alle tillegg, fravær og turnuser. Dersom ansvarlig på merkantil er borte gjøres dette av konstituert leder teknisk drift. Revisjonen har fått en visuell gjennomgang av programmet, og hvordan dette fungerer av konstituert leder for teknisk drift.

[11] Økonomioppgaver knyttet til teknisk drift

2.3.4 Fordelingsnøkler og indirekte kostnader.

Tabell 2: Fordelingsnøkler - uttrekk fra Momentum 2019

Fordelingsnøkkel	Nevner	Vann	Avløp
Lønnskostnad per årsverk	493 807	814 478	796 543
Brutto driftsutgifter	480 897 628	5 122 387	4 706 301
Lønnskostnad	379 391 622	3 013 570	2 947 209
Pensjonskostnad	45 777 047	292 219	288 753
Årsverk	768,30	3,70	3,70
Ansatte	1 102,00	3,70	3,70
Årsverk adm.bygg		0,95	0,95
Kontorer adm.bygg	40,00	0,95	0,95
PCer	115,00	0,95	0,95
Servicekontor	2,80	0,03	0,03
Administrasjon BYTE	2,00	0,50	0,50

Henførbare indirekte kostnader er lagt inn etter bestemte fordelingsnøkler som vist i tabell 2.

Fordelingsnøklene blir gjennomgått årlig sammen med rådgiver fra Momentum.

De største indirekte kostnadene kommer fra: Økonomiavdelingen og administrasjon ved teknisk avdeling.

Her er 2 eksempler på hvordan en indirekte kostnad blir utregnet:[12]

Eks.1

På fordeling av en indirekte kostnad: på interntjenesten «personalutgifter» har Saltdal kommune netto driftsutgifter på kr. 2.769.967,-. Når fordelingsnøkkelen(«vann») for fordeling av indirekte kostnader er <u>andel av Årsverk</u> som er på 0,482 %, så blir indirekte kostnader for personalkostnader kr. 13.340,- og kan regnes ut på denne måten:

$$\left(\frac{3{,}7}{768{,}30}\right) x100 = 0{,}482\% \ \rightarrow 0{,}482\% \ x \ 2.769.967 \approx 13.340, -$$ [13]

[12] prosentsats avrundet

[13] tall i parentes hentet fra tabell 2 – fordelingsnøkler

Eks.2

På fordeling av en indirekte kostnad: på interntjenesten «økonomiavdeling» så har Saltdal kommune netto driftsutgifter på kr. 7.010.004,-. Når fordelingsnøkkelen(«vann») for fordeling av indirekte kostnader er andel av Brutto driftsutgifter som er på 1,065%, så blir indirekte kostnader for økonomiavdelingen kr. 74669,- og kan regnes ut på denne måten:

$$\left(\frac{5.122.387}{480.897.628}\right) x100 = 1{,}065\% \ \rightarrow 1{,}065\% \ x \ 7.010.004 \approx 74669, -$$ [14]

2.3.5 Kalkulatoriske kapitalkostnader.

Revisjonen har gått igjennom oppsettet i Momentum på vann og avløp og grunnlaget for kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter. I Momentum er investeringsprosjekter fordelt på de ulike selvkostområder i anleggsregisteret, med informasjon om de enkelte prosjekter, med prosjektnummer og beskrivelse av prosjektet. Anleggsregisteret er oppdater med investeringer helt tilbake til 1975.

Videre er det informasjon om prosjektets levetid og bruttokostnad eksklusiv mva. Momentum viser at de har brukt 5-årig SWAP tillagt 0,5% påslag. Grunnlaget for beregning av kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatorisk rente i Momentum er, for hvert vann- og avløpsområde, de aktiverte investeringsprosjektene knyttet til området.

Revisjonen har kontrollert kommuneregnskaps avskrivninger for vann og avløp og sammenlignet med kalkulatoriske avskrivninger i Momentum.

	Avskrivninger				Midlertidige forskjeller	
	Regnskap (R)		Selvkost (S)		Differanse R vs S	
	vann	avløp	vann	avløp	vann	avløp
2017	kr 3 697 145	kr 3 250 006	kr 3 653 979	kr 3 223 187	kr 43 166	kr 26 819
2018	kr 3 918 933	kr 3 165 134	kr 3 875 024	kr 3 138 314	kr 43 909	kr 26 820
2019	kr 3 913 804	kr 3 187 136	kr 3 820 127	kr 3 139 255	kr 93 677	kr 47 881
TREND						

Tabell 3 - Midlertidig forskjeller kommuneregnskap vs selvkostregnskap

[14] tall i parentes hentet fra tabell 2 – fordelingsnøkler

Tabellen over viser midlertidige forskjeller mellom kommuneregnskapet og selvkost regnskap. Fra 2017 viser det seg at det har vært en liten økning i disse forskjellene.

De kontrollerte avskrivningene viser på både vann og avløp differanser mellom kommuneregnskapet og selvkostregnskapet. I 2019 var differansen for vann kr. 93.677,- mer i kommuneregnskapet og for avløp var differansen kr. 47.881,- mer i kommuneregnskapet. Revisjonen har forespurt kommunen om hva disse differansene skyldes, men har ikke fått noen utfyllende svar.

Når man ser kapitalkostnadene på vann og avløp, hadde disse kostnadene en topp i 2018 og har senere holdt et stabilt nivå med en liten nedgang. Tall fra økonomiplan fra år 2020. Kapitalkostnadene i figuren nedenfor består både av avskrivninger og kalkulatorisk rente.

Figur 1: Fra Momentum, Kapitalkostnader

2.4 Selvkostfond.

Under vises utviklingen av selvkostfondene på vann og avløp fra 2017 og frem til 2024. Fra 2020 er det budsjetterte tall fra økonomiplan som brukes.

Figur 2: Fra Momentum, Utvikling selvkostfond

Nedenfor vises utdrag fra selvkostfondet Vann.

Figur 3: Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond

Fondsmidler eldre enn	Selvkostresultat	Rest UB 2018	Rest UB 2019	Rest UB 2020	Tidsfrist for tilbakeføring
6 år (2013)	1 917 608	0	0	0	2018
5 år (2014)	-1 573 987	0	0	0	2019
4 år (2015)	-172 384	0	0	0	2020
3 år (2016)	-894 686	0	0	0	2021
2 år (2017)	742 885	0	0	0	2022
1 år (2018)	-1 369 862	-1 350 425	-1 350 425	-1 250 719	2023

Ut ifra økonomiplan er det budsjettert slik at selvkostfondet for vann balanserer rund 0 i 2024 ifølge økonomiplanen, og holder seg til tilbakeholdstiden på 5 år.

Nedenfor vises utdrag fra selvkostfondet Avløp.

Figur 4:Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond

Fondsmidler eldre enn	Selvkostresultat	Rest UB 2018	Rest UB 2019	Rest UB 2020	Tidsfrist for tilbakeføring
6 år (2013)	116	0	0	0	2018
5 år (2014)	-4 355 186	0	0	0	2019
4 år (2015)	-1 326 284	-1 187 419	-1 054 274	-395 503	2020
3 år (2016)	2 479 679	0	0	0	2021
2 år (2017)	2 014 257	0	0	0	2022
1 år (2018)	-489 375	-489 375	-489 375	-489 375	2023

Avløpsfondet har klart å holde seg til tilbakeholdstiden på 5 år. I økonomiplanen er det ifra 2021 positivt resultat på selvkostfondet.

2.5 Gebyr, innfordring og fakturering[15]

Vann og avløps gebyret blir årlig vedtatt i kommunestyret i forbindelse med årsbudsjettet og økonomiplanen for en 4–års periode. Materialet som ligger til grunn for gebyrvedtaket er midler på fond og resultat fra tidligere års selvkostregnskap og neste års selvkostbudsjett (forkalkyler).

Kommunale gebyrer har 4 hoved-terminer. Gebyrene blir beregnet kvartalsvis og sendes ut 4 ganger i året. Nytt fra 2019 er at det kan avtales månedlig fakturering.

Årsgebyrer for vann og avløp beregnes etter selvkost i eget beregningsprogram. De faste og variable kostnadene og inntektene blir registrert og kommunale avgifter blir beregnet.

De kommunale avgiftene for vann og avløpssektoren er delt i to ca. like store deler:

Abonnementsgebyr. Dekker faste kostnader.

Fast gebyr som differensieres etter brukerkategori:

- Abonnementsgebyr for næring betales av næringseiendommer og offentlige virksomheter.

[15] Kommunale avgifter og gebyrer 2019. Fastsettelse av gebyrer. Kommunestyre - 88/18 - 12.12.2018

- Abonnementsgebyr for boenheter og fritidsbolig betales av øvrige abonnenter. Alle abonnenter i en brukerkategori betaler likt abonnementsgebyr.

Forbruksgebyr. Dekker variable kostnader og varierer med stipulert eller målt forbruk.

Forbruksgebyr er kostnaden for vannmengden den enkelte abonnement bruker. Vannmengden kan enten stipuleres (2,0 m3/m2) eller det kan måles med vannmåler:

- Boenhet under 75 m2, fritidsbolig eller hytte. Stipulert forbruk 150 m3 pr år.
- Boenhet over 75 m2. Stipulert forbruk 200 m3 pr år.
- Målt forbruk. (m^3/år) Vannmengden pr. år måles med vannmåler.

Forbruket ganges opp med enhetsprisen for vann. Arealet beregnes som bruksareal BRA (m2) etter NS 3940.

Næring er pålagt å ha installere måler for å få målt sitt forbruk i "Forskrift om vann- og avløpsgebyrer i Saltdal kommune, § 8.2 Forbruksgebyr" og vil om ikke måler er etablert belastes næring over 225 m^3 med 400 m^3/ år, med krav til at måler etableres umiddelbart. Avløpsmengden regnes lik vannmengden. Unntak fra dette må dokumenteres av abonnenten. Målt forbruk avregnes på første termin i henhold til målt forbruk året før.

Enhetspris beregnes også etter selvkost og er hvor mye 1 m3 (1000 liter) vann koster.

Nedenfor vises hvordan gebyret øker i takt med investerings- og vedlikeholdsbehovet i årene fremover. I økonomiplanen fra 2018 til 2024 er det lagt opp til stabile og moderate investeringer, dette gjenspeiler seg i gebyrene på vann og avløp som er stabile med små endringer.

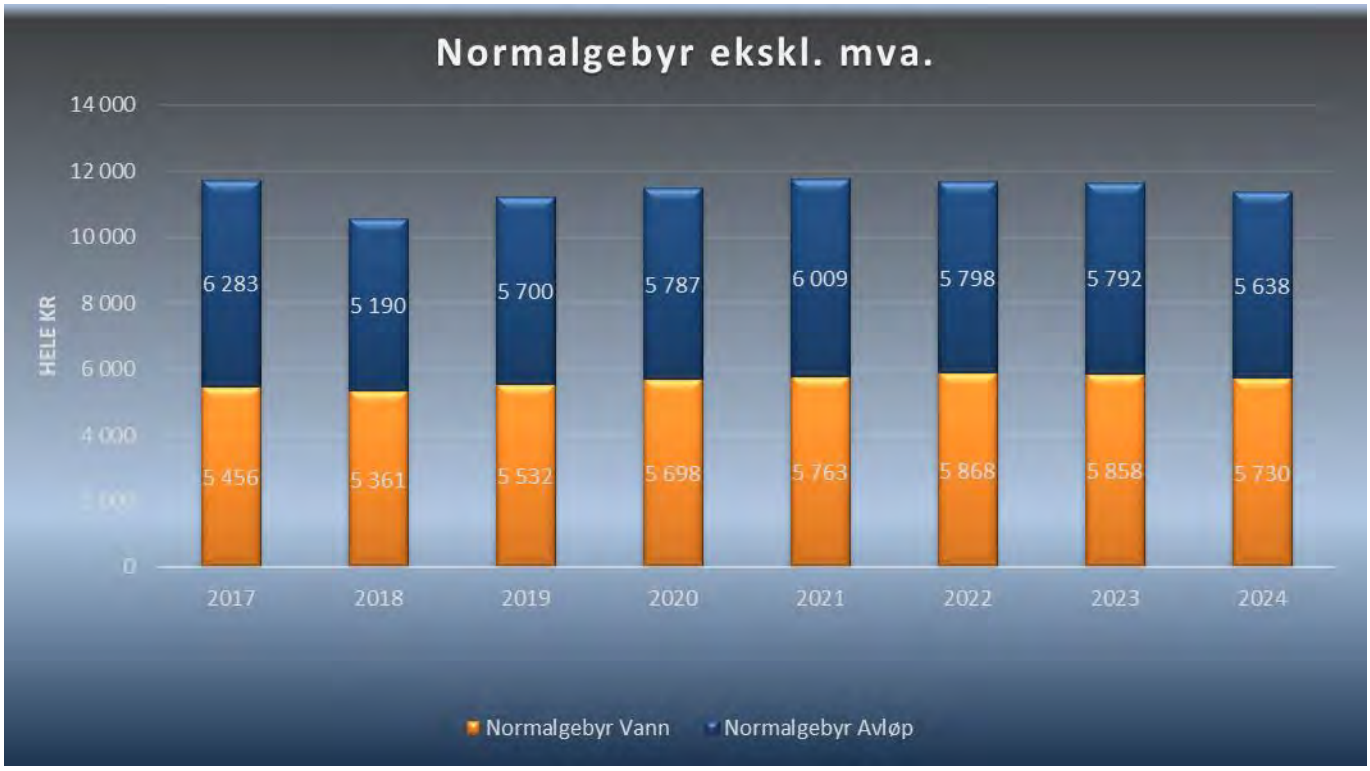

Figur 5: Fra Momentum, Normalgebyr ekskl.mva

2.6 Investeringsplaner og vedlikeholdsplaner

- Saltdal har ingen oppdaterte investeringsplaner eller vedlikeholdsplaner.
- I Momentum er det simulert kalkyle helt frem til 2039 på de forskjellige gebyrområdene. Dette er bare rene estimat basert på den input som ligger til grunn.

3 Revisors vurdering

Nedenfor følger revisjonens vurderinger vedrørende om Saltdal Kommune følger selvkostprinsippet slik det fremgår i lover og bestemmelser, hovedsakelig basert på regnskapsårene 2018 og 2019. I dette delkapittelet vurderes fakta opp mot revisjonskriteriene. Vår oppsummering av revisjonskriteriene fremkommer nedenfor i kursiv.

3.1 Selvkostregnskapet

- *Saltdal kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Saltdal kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Saltdal kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*

Saltdal kommune har dokumentert at de utarbeider og legger frem budsjetterte selvkostkalkyler for kommunestyret etter gjeldene regler. Forkalkylene dekker 3-5 år slik det fremgår av retningslinjene.

Mottatt dokumentasjon viser at etterkalkyler/selvkostregnskap settes opp etter utløpet av regnskapsåret, dette danner regnskapsnote 12 for selvkosttjenester som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av kommunestyret som en del av årsregnskapet.

Direkte og indirekte kostnader føres til respektive selvkostansvar og funksjoner. Revisjonen har ikke foretatt detaljert gjennomgang av direkte kostnader på bilagsnivå, og vi har derfor ikke grunnlag for å uttale oss om disse kostnadene er korrekt håndtert i regnskapet. Revisjonen har derimot hatt en gjennomgang av ressursprogrammet «SmartDok» og sett på hvordan dette fungerer. Revisjonen mener Saltdal kommune har en god løsning på å føre de

rette kostnadene og inntektene på riktig funksjon i regnskapet. Dette blir kvalitetssikret ved at timene godkjennes i første instans av arbeidsleder ute og i andre instans av merkantil på kontoret, noe som revisjonen ser positivt på.

Når det gjelder kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr,må disse gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.

Når det gjelder henførbare indirekte kostnader så blir disse gjennomgått sammen med Momentum årlig. Fordelingsnøklene bør være gjenstand for diskusjon og gjennomgang hvert år. Endringer i f.eks. drift kan gi store utslag hvis fordelingsnøklene er fastsatt på feil grunnlag. Revisjonen mener Saltdal kommune har fornuftige fordelingsnøkler på henførbare indirekte kostnader.

Når det gjelder KOSTRA skjema 22 og 23, har revisjonen undersøkt om Saltdal kommune har brukt de korrekte tallene fra regnskapet og at dette er blitt registrert i KOSTRA etter gjeldene regler. Revisjonen kan ikke se av regnskapet at det forekommer avvik.

Kommunens styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse bør være så korrekt som mulig slik at man har et godt grunnlag for å måle seg opp mot sammenlignbare kommuner. Revisjonen har hatt samtale med og fått tilbakemelding fra rådgiver i Momentum om at dette er noe også de følger opp, for å sikre korrekte tall og føringer. Skjemaene kan likevel føres feil og bør derfor kvalitetssikres. Merkantil legger inn data fra Momentum

3.2 Kapitalkostnader

- *Saltdal kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*
- *Saltdal kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.*

Det går fram av Momentum at Saltdal kommune følger gjeldene retningslinjer ved bruk av lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. Saltdal kommune kompenserer for rente på akkumulert resultat etter gjeldene forskrifter.

Når det gjelder avskrivninger så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som nevnt i kapittel 2.3.5 så har ikke Saltdal kommune kunnet redegjøre for årsaken til disse forskjellene. Dette er forskjeller som kan oppstå ved anleggsbidrag, tilskudd o.l. ved investeringer på vann og avløp, samt regnskapsmessige forskjeller. Beløpet på forskjellene er ikke av vesentlig betydning, men at disse midlertidige forskjellene øker, kan indikere på bl.a. feilføring av kalkulatoriske kostnader. Årsaken til de midlertidige forskjellene bør identifiseres, da det gir en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

3.3 Selvkostfond

- *Saltdal kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*

Saltdal kommune holder seg til tilbakeholdstiden på 5 år som er i henhold til retningslinjene. I budsjettutviklingen ser vi en positiv utvikling på fondene og det vil i perioden år 2021 balanseres rundt kr 0,- + på vann og på avløpsfondet vil det balansere rundt kr 0,- i 2023 - noe som revisjonen ser positivt på.

Saltdal kommune mener det foreligger et kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene og har praktisert selvkost deretter, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. Saltdal kommune kan ikke dokumentere vedtak om 100% selvkost. Ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må dette dekkes av frie midler.

3.4 Rutiner for innkreving av gebyrer

- *Saltdal kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*

Saltdal kommune har gode rutiner for innkreving av gebyr og oppdatering av sine abonnenter. Dette ivaretas i samsvar med gjeldene forskrifter.

I figuren under vises en sammenligning av gebyrer i kr i forhold til andre sammenlignbare kommuner i landet.

Figur 6 - Vann og avløpsgebyr - data hentet fra KOSTRA 2020

I 2015 hadde Saltdal kommune et samlet gebyr på kr 10.714,- og i 2019 på kr 11.219,-. Saltdal kommune har hatt forholdsvis stabile gebyrsatser over en 5 års periode. Høye investeringer og vedlikehold av vann og avløpssektoren kan forklare de høye gebyrene i forhold til andre kommuner. Revisjonen vil ikke spekulere i forklaringer, da man ikke vet hvor mye etterslep de andre kommunene har i vann og avløpssektoren

3.5 Investerings- og vedlikeholdsplan

- *Saltdal kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

En god investeringsplan og vedlikeholdsplan er viktig for å kunne forutsi og budsjettere fremtidige utgifter og inntekter og for å sikre kvaliteten på tjenestene til innbyggerne. Saltdal kommune har ikke noen langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan slik som retningslinjene foreskriver. Sist Hovedplan for vann og avløp er helt tilbake til 2005/2006 og revisjonen har ikke blitt forelagt noen revidert utgave av denne. Hovedplanene for vann og avløp bør ifølge veilederen fra Norsk Vann ha et 15-20 års perspektiv for å gjøre riktige beslutninger om etablering av infrastrukturen. Av veilederen framgår følgende:

«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert med hensyn til endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen. Ved vedtak av en hovedplan vil spørsmålet om selvkostperioden være et aktuelt tema. Kan det oppnås selvkostdekning med en akseptabel gebyrøkning innenfor 5-årsreglen for praktisering av selvkost, eller bør kommunene bidra med mellomfinansiering i noen år for å hindre for stor belastning på dagens abonnenter?»

Saltdal kommune nevner også i sin økonomiplan at det er store utfordringer med økte investeringer og vedlikehold på vann og avløp. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Saltdal kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene.

3.6 Konklusjon og anbefaling

3.6.1 Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Saltdal kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt over og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen bør jobbe aktivt med.

Saltdal kommune mener det foreligger et kommunestyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene og har praktisert selvkost deretter, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. Saltdal kommunen kan ikke dokumentere vedtak om 100% selvkost. Ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet må kommunestyret ha et vedtak på at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekkes av brukerne. Hvis ikke må dette dekkes av frie midler.

Saltdal kommune har i sin økonomiplan[16] presisert at VA-nettet har stort rehabiliterings- og vedlikeholdsetterslep og at det er forventet større utfordringer med økte investeringer på vann og avløp[17]. Derfor bør disse utfordringene kartlegges slik at man kan legge en god strategisk plan for å sikre innbyggerne i Saltdal kommune stabile gebyrer og god kvalitet på tjenestene. En langsiktig hovedplan for vann og avløp bør derfor utarbeides.

Når det gjelder kalkylene på timespris ved bruk av maskiner og utstyr,må denne gjennomgås og kvalitetssikres. Saltdal kommune kan ikke dokumentere hvordan de har kalkulert timesprisen på maskiner og utstyr.

På de kalkulatoriske avskrivningene så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som nevnt i kapittel 2.3.5 så har ikke Saltdal kommune kunnet redegjøre for disse forskjellene. Differansen er ikke av vesentlig betydning, men at disse midlertidige forskjellene øker, kan indikere feilføring av kalkulatoriske kostnader. Årsaken til de midlertidige forskjellene bør identifiseres, da det ville gi en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

[16] Økonomiplan 2020-2023

[17] Bl.a. tilstandsvurdering av vann- og avløpsnettet i sentrum av Rognan inkl. Høyjarfallmoen, det skal etableres en permanent løsning for demningen ved Mølndammen slik at denne blir klassifisert som en 0-dam, dvs. at den etter dette ikke skal kreve noen oppfølging fra kommunens side.

Svar på problemstillingene:

Har Saltdal kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Saltdal kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.**

Hvordan kalkulerer Saltdal kommune sine internpriser innenfor selvkostområdet ved bruk av egen maskinpark?

- **Saltdal kommune kan i liten grad dokumentere kalkulerte internpriser ved bruk av egen maskinpark.**

3.6.2 Anbefalinger

Saltdal kommune bør:

1. Utarbeide en langsiktig hovedplan vann og avløp
2. Få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
3. Kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark.
4. Få oversikt om kommunen har vedtak om 100% selvkost
5. Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.
6. Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

På bakgrunn av kommunedirektøren sin kommentar har revisjonen tilføyet 2 ekstra anbefalinger. 5 og 6 er tilføyet etter kommunedirektøren har avgitt sin kommentar.

4 Kommunedirektørens kommentar

Revisjonen mottok kommentar fra Kommunedirektøren 29.10.2020. Kommentaren ligger i sin helhet som vedlegg nr.1 i denne rapporten.

4.1

På bakgrunn av kommunedirektørens kommentar må revisjonen tilføye 2 ekstra anbefalinger. Kommunedirektøren bekrefter at Saltdal kommune ikke har vedtak om 100% selvkost. De ekstra anbefalingene er tatt med i kapittel 3.6.2 og gjengis her:

- Utarbeide et forslag til vedtak om 100 % selvkost, slik at underskudd kan fremføres.
- Sørge for å nullstille alle negative selvkostfond der det ikke er fattet vedtak om 100% selvkost, dette må tapsføres.

5 Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter:

- Kommuneloven
- Forurensningsloven
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012

Offentlige dokumenter:

- Rundskriv H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester Fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gjeldende fra 01.01.2015.
- Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.
- Norsk Vann Rapport 210/2015 Veiledning for praktisering av selvkost i vann- og avløpssektoren.
- Veileder til KOSTRA 2019 SSB

Interne dokumenter:

- Selvkostregnskap fra 2018 og 2019
- Kommuneregnskap med noter 2018 og 2019
- KOSTRA-skjema nr. 22 og 23,
- Økonomiplan for Saltdal kommune 2020-2023
- Gebyrregulativ 2019

Figurliste

Figur 1: Fra Momentum, Kapitalkostnader *18*
Figur 2: Fra Momentum, Utvikling selvkostfond *19*
Figur 3: Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond *19*
Figur 4:Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond *20*
Figur 5: Fra Momentum, Normalgebyr ekskl.mva *22*

Figur 6 - Vann og avløpsgebyr - data hentet fra KOSTRA 2020.....26

Tabelloversikt

Tabell 1: Note 12. Selvkost - Årsregnskapet 2019 Saltdal kommune 14
Tabell 2: Fordelingsnøkler - uttrekk fra Momentum 2019 16
Tabell 3 - Midlertidig forskjeller kommuneregnskap vs selvkostregnskap.....17

6 Vedlegg

Vedlegg 1: Høringssvar fra Kommunedirektøren

En forvaltningsrevisjon er nyttig for å få en ekstern og uhildet gjennomgang av områder i kommunesektoren og videre som grunnlag for forbedringer. Rapporten ble mottatt 28.10.20. Rapportens hovedfunn støttes i det vesentligste.

Selvkostkalkulering er en komplisert metodikk og omfatter direkte og indirekte kostnader der både relevante driftskostnader og investeringer skal hensyntas. Nettopp det å identifisere relevante kostnader innebærer systematisk dokumentasjon som starter med timeregistrering helt til bilagsregistrering og regnskapsføring. Ettersom kalkuleringen ender opp med beregning av kommunale avgifter til den enkelte innbygger er det av særlig betydning at beregningen er korrekt og etterprøvbar. Av den grunn anskaffet Saltdal kommune i 2014 systemet Momentum Selvkost som sikrer en mer systematisk og korrekt avgiftsberegning. Kommunen har hatt økt fokus på korrekt avgiftsberegning den senere tid. Økonomisjef, leder Teknisk drift og konsulent Teknisk drift jobber alle omfattende med beregningene gjennom hele året.

I det videre kommenteres hovedfunnene i rapporten. Den kanskje mest kompliserte beregningsmetodikken innen selvkostkalkulering er de indirekte kostnadene og estimering av timepris på eksempelvis maskintimer. Nettopp fordi disse beregnes ut fra en kalkulering og egne estimater bør metodikken være dokumenterbar. Revisors anbefaling om å kvalitetssikre og utarbeide kalkyler på timespris på utstyr og maskiner i egen maskinpark vil etterleves. Videre påpeker rapporten at man må få oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger. Kommunedirektøren vil påpeke at de forskjellene som fremkommer i rapporten er minimale og har liten reell innvirkning på den enkelte regningsmottakers gebyrer. Dette fritar selvfølgelig ikke ansvaret for å besørge at det ikke foreligger forskjeller, men innsatsen for å granske hvorfor forskjeller fremkommer må også stå i forhold til gevinsten. I den grad forskjellene øker og har reell innvirkning på gebyrsatsene må selvfølgelig årsaken kartlegges.

Kommunestyret skal aktivt ta stilling til om vann- og avløpsområdet skal være selvfinansierende innenfor gebyrinntektene. Kommunedirektøren oppfatter at det implisitt gjennom budsjettbehandlingene er uttrykt at sektorens utgifter i sin helhet skal finansieres gjennom vann- og avløpsgebyrene, men erkjenner at her må være et skriftlig vedtak i så henseende. Revisors anbefaling foreslås etterlevd gjennom et tilleggspunkt i budsjettbehandlingen.

Behovet for flere og større utbygginger innen vann- og avløpssektoren er kommunisert ved flere anledninger og således hvordan dette skal fanges opp av planverket. Kommunestyret vedtok senest i april d.å kommunal planstrategi for inneværende valgperiode som blant annet berører dette. De store valgene om vannforsyning og utbygging har man allerede foretatt i Saltdal ved at Botnvatn og vannkilden på Rusånes er valgt og bygd ut som framtidige hovedvannkilder, samtidig med at hovednettet er bygd ut i forhold til dette. Nå er det behov for en plan som tar for seg nødvendige rehabiliteringer/endringer i dagens nett, og at det lages en beskrivelse og prioriteringsrekkefølge på større investeringer innen denne sektoren. Også innenfor avløpssektoren har man de siste år gjort valg av hovedløsninger og gjennomført en større utbygging av nettet fra Rognan til Rusånes. Behovet er nå i likhet med vannsektoren en plan som tar for seg nødvendige rehabiliteringer/endringer i dagens nett, og at det lages en beskrivelse og prioriteringsrekkefølge på større investeringer innen denne sektoren. Kommunestyret vedtok da at delplaner for vann og avløp skal utarbeides i 2021-2023 og at det er i Rognanområdet inkludert Rognan sentrum man ser de største utfordringene og hvor det bør være mest fokus.

Mvh

Ronny Seljeseth

Kommunedirektør

Saltdal kommune

Vedlegg 2. Utledning til revisjonskriterier

2.1 Selvkostprinsippet

Retningslinjene[18] for beregning av selvkost bygger på prinsippet om at brukerne av dagens tjenester skal betale det disse tjenestene koster, også omtalt som generasjonsprinsippet eller det finansielle ansvarsprinsipp. Dette innebærer at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon, eller omvendt, men at kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Det anbefales derfor i retningslinjene at selvkostfondet praktiserer 5-årsregelen[19], og for å ha rom for en viss fleksibilitet og stabile gebyrer er det da hensiktsmessig å praktisere 3-5 årsbudsjett på forkalkylene.

Et annet viktig prinsipp ved å knytte gebyrnivået til selvkost er at kommunen skal kunne få tilbake de utlegg den opprinnelig hadde ved anskaffelsen, samt bli kompensert for den kapitalen som har blitt bundet opp ved anskaffelsen. Retningslinjene legger derfor opp til at kostnaden må være pådratt og reelt sett utgjøre en utgiftspost i regnskapet, og at historisk pris legges til grunn ved beregning av kostnader. Retningslinjene legger ikke opp til at andre alternativkostnader enn kalkulerte rentekostnader skal inngå i selvkost.

For beregninger av selvkost for kommunale tjenester tar retningslinjene derfor utgangspunkt i følgende definisjon av selvkostbegrepet:

«Selvkost er den totale kostnadsøkningen en kommune eller et selskap påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste».

Denne definisjonen får fram at det kun skal være kostnader som direkte eller indirekte er knyttet til den samlede produksjon av den aktuelle varen eller tjenesten som skal inngå i beregningsgrunnlaget for selvkost.

I beregningen av gebyrene må kommunen i forkant av budsjettåret lage en kalkyle av inntekter og kostnader (forkalkyle/selvkostkalkyle) som et grunnlag for å kunne fastsette

[18] H-3/14 retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

[19] 5-årsregelen: et overskudd på selvkostkalkylen som oppstår ett år, år 1, skal senest være tilbakebetalt i år 5. et underskudd på selvkostkalkylen som oppstår ett år, år 1, skal være dekket inn i år 5.

gebyrnivået og budsjettere gebyrinntektene, gebyrene skal vedtas i kommunestyret. I forbindelse med regnskapsavslutningen må kommunen sette opp hva de faktiske inntektene og kostnadene (etterkalkyle/selvkostregnskap) faktisk ble, og sette av til (eller bruke av) de bundne fondene i henhold til resultatet i etterkalkylen som foreskrevet i retningslinjene H-3/14. Disse endelige resultatene skal presenteres kommunestyret og bør stå også i Årsmeldingen for kommunen.

2.2 Selvkostkalkylen/regnskapet

Selvkostregnskapet er en kalkyle over inntekter og kostnader som tar utgangspunkt i kommuneregnskapet.

2.2.1 Direkte kostnader

Retningslinjene definerer direkte kostnader som direkte eller umiddelbart kan tilordnes den aktuelle tjenesten. Dette gjelder både faste og variable direkte kostnader. Direkte kostnader kan også kalles kostnader til kjerneproduktet, dvs. alle kostnader som er forbundet direkte med produksjonen av den tjenesten brukeren opplever at de mottar fra Saltdal kommune, og som brukeren skal betale for, f. eks.: driften av ledningsnettet, renseanlegg og vannforsyningsanlegg mv. Normalt finnes disse kostnadene under funksjonene[20] for vann og avløpstjenester i kommuneregnskapet [21] Alle slike direkte kostnader skal henføres til den aktuelle tjenesten. En forutsetning for at direkte kostnader i selvkostregnskapet blir riktig er at kommunen har fordelt kostnadene på riktig funksjon i kommuneregnskapet.

Alle direkte kostnader forbundet med å yte tjenesten skal inngå i kalkylen. Eksempelvis lønn til ansatte, kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen, og eventuelle overføringer. Når det gjelder lønnskostnader, baserer retningslinjene seg på en avgrensning mot kjerneproduktet. Utgangspunktet er at stillinger skal være klart avgrenset til tjenesten,

[20] En funksjon i KOSTRA tilsvarer en tjeneste eller en gruppe med tjenester som hører sammen.

[21] KOSTRA-funksjonene 340-345, 350-353

enten som fullt ut henførbar, eller som andel henførbar når ansatte ivaretar oppgaver for flere tjenester.

Flere tjenester kan være organisert i samme avdeling, f.eks vann- og avløpstjenester og vei eller renovasjon. Da vil samme stilling kunne være tillagt arbeidsoppgaver som hører inn under flere forskjellige KOSTRA-funksjoner, f.eks. kan en stilling både være tillagt arbeidsoppgaver innenfor drift av veier og drift av avløpsanlegg.

Kommunen er pålagt å fordele kostnadene i kommuneregnskapet slik at de føres på riktig KOSTRA-funksjon[22]. Lønnskostnader skal f.eks. fordeles på funksjoner dersom en stillingsandel er 20 % eller høyere. Andre driftsutgifter må også fordeles. Det samme gjelder kostnader til lokaler dersom samme lokaler brukes til flere typer tjenester. I denne revisjonen har vi ikke undersøkt om kommunen har fordelt utgiftene på riktige KOSTRA-funksjoner.

2.2.2 Indirekte kostnader

Retningslinjene definerer interntjenester slik: *«Indirekte kostnader er henførbare når interntjenesten bidrar til å skape en helhetlig tjeneste for brukerne. Indirekte kostnader er deler av kostnader som i KOSTRA er henført til administrasjonsfunksjonen eller funksjonen for kontroll og revisjon. Fordelingsmetode for indirekte kostnader i selvkostkalkylen bør primært være en som best gir uttrykk for bruken av interntjenesten. Alternativt brukes selvkosttjenestens andel av kommunens brutto driftsutgifter som fordelingsnøkkel.»*

Indirekte kostnader vil etter retningslinjene H-3/14 være kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til kjerneproduktet eller kjerneaktiviteten som brukeren skal betale for. Selvkosttjenestens indirekte kostnader (interntjenester) tas med i selvkostkalkylen. Interntjenester vil være tjenester som understøtter eller er komplementære med de direkte brukerrelaterte tjenester. Visse interntjenester, så som administrasjon og ledelse av tjenesten, vil finnes i alle kommuner og enkelte selskaper, mens innslaget av andre typer interntjenester varierer mellom kommunene. Årsakene til dette er at kommuner kan kjøpe slike tjenester av andre i stedet for å stå for slike selv. Eksempelvis kan juridiske tjenester, kopierings- og

[22] Jfr Hovedveileder KOSTRA fra KRD.

trykkeritjenester og bygningsvedlikehold utøves av egne ansatte, eller de kan kjøpes av private.

I henhold til selvkost må både kostnadene og inntektene fordeles til betalingstjenesten. Det innebærer at det er kommunens netto driftsutgifter, dvs. brutto driftsutgifter fratrukket driftsinntekter knyttet til interntjenesten, som vil være utgangspunktet når de indirekte tjenestene skal henføres til selvkosttjenesten.

2.2.3 Fordelingsnøkler:

Retningslinjene inneholder en oversikt over de mest relevante henførbare indirekte kostnadene[23] med en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres samt hvilken fordelingsnøkkel som anbefales brukt. Fordelingsmetoden for indirekte kostnader skal i størst mulig grad reflektere selvkosttjenestens bruk av interntjenesten. Eksempler på fordelingsnøkler er andel bilag, andel fakturaer, andel ansatte eller årsverk eller faktisk registrert bruk (eks. kopiering eller trykking).

Selvkosttjenestens andel av brutto driftsutgifter kan benyttes hvis kontoplanen ikke er detaljert nok eller hvis ønsket fordelingsnøkkel ikke lar seg fremskaffe.

I retningslinjene er det også beskrevet hvilke aktiviteter som ikke skal tas med i selvkostkalkylen.: *«Kostnader knyttet til administrativ ledelse og utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk ledelse regnes ikke som henførbare i selvkostkalkylen»*. Det står videre at: Administrative ledere som yter tjenester for betalingstjenesten, fordeler denne andelen til betalingstjenesten.

Indirekte kostnader og interntjenester som ikke er nødvendige for å framstille betalingstjenestene, men som er nødvendige ut fra andre hensyn, skal ikke henføres til betalingstjenestene. Administrativ ledelse, slik dette er definert i veiledningen til

[23] Eksempler på interntjenester nevnt i retningslinjene er: regnskap, innfordring, lønn, revisjon, personaltjeneste, HMS, sentral opplæring, kantinedrift, kopiering- og trykketjeneste, IKT, felles post, arkiv- og sentralbord og juridisk bistand.

regnskapsrapporteringen i KOSTRA, bør ikke henføres til betalingstjenesten. Administrativ ledelse er definert slik:

- Administrative ledere er definert til å være ledere som har både økonomiske og administrative fullmakter.
- Dersom en administrativ leder yter tjenester for ett eller flere tjenesteområder, skal denne andelen fordeles til tjenestefunksjonen (betalingstjenesten)

Fordelingsmetoden for indirekte kostnader skal i størst mulig grad reflektere selvkosttjenestens bruk av interntjenesten. Virksomhetene må derfor dokumentere dette med bruk av relevante fordelingsnøkler i forberegninger av de ulike tjenestenes bruk av interntjenester. Det bør også lages fordelingsnøkler på andre kostnader/inntekter for å skille etater som vann og avløp fra hverandre, slik at kryssubsidiering unngås.

Kort oppsummert er indirekte kostnader deler av kostnader som blir ført på andre funksjoner enn funksjonen for selvkosttjenesten, eks administrasjon, kontroll og revisjon. For å finne riktig andel av de indirekte kostnadene, skal kommunen bruke fordelingsnøkler. Retningslinjene lister opp de mest relevante henførbare interntjenestene, og gir en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres og hvilke fordelingsnøkler som anbefales brukt. Kostnadsgrunnlag og fordelingsnøkler må dokumenteres. Det samme gjelder fordeling på direkte kostnader, der må dette dokumenteres på hvordan de håndterer kostnader på f.eks. felles maskinpark, ansatte som jobber på tvers av etater o.l.

2.2.4 Regnskapsnoter

Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. Kapittel 5. Obligatoriske oppstillinger og opplysninger i økonomiplanen, årsbudsjettet og årsregnskapet.

§ 5-13 b) For gebyrer som etter lov eller forskrift ikke skal være større enn selvkost, skal det for hvert gebyrområde opplyses om gebyrinntekter, beregnet selvkost, selvkostresultat, avsetning til eller bruk av selvkostfondet, eventuelt dekning av fremført underskudd fra tidligere år eller fremføring av årets underskudd til dekning i senere år. Det skal også opplyses om størrelsen på selvkostfondet, eventuelt akkumulert underskudd, ved utgangen av året..

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Saltdal kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Saltdal kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Saltdal kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*

2.3. Kapitalkostnader[24]

Retningslinjene for beregning av selvkost bygger på at dagens brukere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av fremtidige abonnenter. Kommunenes gebyrinntekter i året skal samsvare med kommunenes selvkost i året. Utgangspunktet for en selvkostkalkyle er derfor at utgiften ved en investering skal fordeles over den perioden som eiendelen er i bruk. På denne måten blir brukerbetalingene knyttet direkte opp mot bruken av eiendelen, slik at generasjonsprinsippet blir ivaretatt.

Kapitalkostnaden i selvkostkalkylen skal fange opp kostnader som oppstår når kapital bindes opp i en realinvestering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:

- Avskrivningskostnader, dvs. kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.

[24] H-3/14 – kap.6 – Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

- Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad), dvs. den avkastning kommunene alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet (etter avskrivninger) i markedet. I et fungerende marked vil renten angi alternativkostnaden

2.3.1 Beregningsgrunnlag for kapitalkostnader:

I selvkostkalkylen skal det benyttes historisk anskaffelseskost som avskrivningsgrunnlag[25]. Avskrivningsgrunnlag basert på anskaffelseskost, er beregningsmessig enkelt og etterprøvbart og i tråd med prinsippet om at selvkost skal dekke de faktiske utlegg Saltdal kommune har hatt. Å benytte gjenanskaffelseskost i kalkylen vil innebære at dagens brukere finansierer framtidige tjenester, noe som vil stride med den allmenne forståelse av selvkostprinsippet (og generasjonsprinsippet). Investeringstilskudd eller anleggsbidrag kommer til fradrag i avskrivningsgrunnlaget.

For å ivareta prinsippet om at finansieringsform ikke skal ha betydning for beregnede kostnader i selvkostkalkylen, trekkes eventuelt henførte byggelånsrenter ut av anskaffelseskost i selvkostkalkylen. I stedet henføres kalkulatorisk rentekostnad på nye investeringer i året, jf. kapittel 6.5.

2.3.2 Avskrivninger

Varige driftsmidler har som regel en bruksverdi i et begrenset antall år. Skal slik bruk av ressurser framstilles i økonomiske termer, må den økonomiske verdien av den ressursen som gradvis forbrukes, beregnes. Den økonomiske verdi kan være gitt ved hva driftsmidlet opprinnelig kostet Kommunen, eller hva tilsvarende driftsmiddel ville kostet Saltdal kommune i dag.

Utgangspunktet for selvkostberegningen er at netto anskaffelseskost ved en investering fordeles over den perioden som eiendelen er i bruk. På denne måten blir brukerbetalingene knyttet direkte opp mot bruken av eiendelen.

[25] Jf. Kap.6.3 i H-3/14 - Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

Avskrivningene i selvkostkalkylen skal være lineære da dette samlet sett gir kostnadsriktighet (samsvar mellom opprinnelig utlegg og summen av avskrivninger gjennom perioden), tidsriktighet (gir et rimelig riktig bilde av kapitalslitet/verdiforringelsen i året) og anvendbarhet (enkel å praktisere) ved beregning av avskrivninger. Et varig driftsmiddel avskrives med like store årlige beløp fordelt over driftsmidlets levetid. Driftsmidlets levetid er definert av kommunens eller selskapets regnskapsregler.

For tomter, som ikke avskrives i regnskapet, legges det opp til at de kan tas inn i selvkostkalkylen. Det legges da til grunn en avskrivningstid på 50 år. I de tilfeller der tomteprisen inngår i anskaffelseskost for bygg og anlegg, legges det til grunn at det ikke er nødvendig å skille ut tomteprisen fra samlet anskaffelseskost[26].

2.3.3 Kalkulatorisk rentekostnad (alternativkostnad)

Netto anleggskost finansieres gjennom lån eller egne midler. Dersom investeringen lånefinansieres, vil det påløpe finanskostnader. Finansieres investeringen gjennom egne midler, påløper ingen ordinære finanskostnader. (Gitt en slik investering) kommunen lider imidlertid et tap ved at de går glipp av den avkastning en alternativ bruk av midlene ville gitt. Et slikt tap (kostnad) synliggjøres ikke i Saltdal kommune sitt årsregnskap, og vil derfor betegnes som en kalkulatorisk kostnad. Tilnærmingsvis gir imidlertid de to alternative finansieringsformene samme kostnad. I selvkostkalkyler ses det derfor bort fra hvordan netto anleggskost (anskaffelseskost fratrukket anleggsbidrag) faktisk er finansiert. Derfor benyttes det i beregningene en kalkylerente framfor den faktiske renten som kommunen står overfor. Dette innebærer at kalkulatorisk rentekostnad beregnes med utgangspunkt i netto anleggskost. Selvkostkalkylen vil da inneholde et avkastningselement også for den finanskapital kommunen selv eventuelt har skutt inn ved finansieringen av anskaffelsene.

Alternativkostnad (kalkulatorisk rentekostnad) skal beregnes for alle anskaffelser av varige driftsmidler. Beregningsgrunnlaget er årets gjennomsnittlige verdi av netto anskaffelseskostnad. Alternativkostnaden er lik årets beregningsgrunnlag multiplisert med årets kalkylerente. Ettersom finansieringsform ikke skal ha betydning for beregnede

[26] Jf. Kapittel 6.4 i H-3/14- Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

kostnader i selvkostkalkylen, trekkes eventuelt henførte byggelånsrenter ut av anskaffelseskost i selvkostkalkylen, jf. kapittel 6.3[27].

2.3.4 Kalkylerente:

Kalkylerenten er ment å reflektere Saltdal kommune sin rentekostnad på lånefinansierte anleggsmidler samt bortfall av renteinntekt på egenkapitalfinansierte anleggsmidler over tid. For kapitalintensive betalingstjenester vil valg av kalkylerente ha vesentlig betydning i selvkostkalkylen.

Kalkylerenten settes til nivået på 5-årig swaprente pluss et tillegg på ½ prosentpoeng. Det benyttes gjennomsnittlig nivå for kalkyleåret (etterkalkylen). Swaprenten publiseres bl.a. på kommunalbankens nettsider, jf. kapittel 6.5.1 i rettledningen.

Det presiseres at ved beregning av selvkost gjelder det finansielle ansvarsprinsippet eller generasjonsprinsippet som det også ofte kalles. I dette ligger at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon. Dagens brukere skal altså dekke dagens kostnader.

Selvkost defineres nå som den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste, og omfatter alle henførbare kostnader, både direkte og indirekte.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- *Saltdal kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*

2.4. Selvkostfond

2.4.1 Etterkalkulasjon - overskudd og underskudd

[27] H-3/14 - Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

Kommunen kan framføre et overskudd fra selvkosttjenesten til et senere år (innenfor en viss periode). I praksis skjer dette gjennom et bundet selvkostfond. Selvkostfondets funksjon er å håndtere svingninger i kostnader og inntekter mv. slik at gebyrene kan holdes mer stabile.

Ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet kan tilsvarende prinsipp legges til grunn, dersom kommunen er pålagt eller det gjennom lov og forskrift, eller dersom kommunestyret har bestem at kostnaden ved tjenesten fullt ut skal dekke av brukerne[28].

Når året er omme, må det gjennomføres en etterkalkulasjon for å fastslå reell selvkost for de enkelte selvkosttjenestene. Dersom gebyrene overstiger etterkalkulert selvkost, må overskuddet avsettes til et selvkostfond. Et gitt overskudd på selvkostfondet innebærer at abonnentene har forskuddsinnbetalt gebyrer til Saltdal kommune og på den måten stilt likviditet til disposisjon. Dette må da kompenseres fra kommunen sin side ved at selvkostfondet krediteres kalkulatorisk rente på gjennomsnittlig saldo gjennom året.

Det er kommunen som nyter godt av likviditeten som ligger i selvkostfondet, og det er da følgelig kommunen som må belastes for kalkulatorisk rente på fondet. Den skal derfor ikke inn i selvkostkalkylen, men avsettes fra kommunen sin side til selvkostfondet. Dersom det derimot er snakk om et selvkostfond med negativ saldo, blir forholdet motsatt. Da stiller Kommunen likviditet til disposisjon for selvkosttjenesten som må godtgjøres ved å legge kalkulatorisk rente på den negative saldoen på selvkostfondet som dekkes inn gjennom økte gebyrer i løpet av 3-5 år.

Av hensyn til generasjonsprinsippet holdes det fast ved at framføring av et gitt overskudd bør holdes innenfor et perspektiv på 3-5 år. Det er ikke meningen at kommunen skal bygge opp fond over lengre tid. I stedet skal kommunen ha en planlagt prosess både for oppbygging og nedbygging av fondet som ledd i økonomiplanarbeidet. Det anbefales at et overskudd eller underskudd i ett år tilbakeføres til/dekkes inn fra abonnentene innen 3-5 år etter at

[28] Kommunestyret må ha et vedtak på dette for å framføre underskudd på selvkostområdet.

overskuddet/underskuddet i selvkostkalkylen oppstod. Dette innebærer at i et tenkt tilfelle så kan kommunen kunne avsette overskudd til selvkostfond i inntil fem år på rad, men følgelig måtte bruke av fond i de påfølgende fem år. Tilsvarende gjelder ved underskudd. På den måten vil samlede gebyrinntekter samsvare med beregnet selvkost over en 10-årsperiode.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Saltdal kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultatet av selvkostdriften det enkelte år.*
- *Saltdal kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*

2.5. Fakturering og innfordring av gebyrer

Følgende kommunale forskrifter inneholder grunnlag for innkreving av gebyr:

- Forskrift for vann og avløpsgebyrer[29] vedtatt i Saltdal kommunestyre. Kapittel 1 i forskriften omhandler hvem plikten til å betale vann og avløpsgebyr gjelder. Forskriften inneholder videre bestemmelser om tilknytningsgebyr, årsgebyr, vannmåler m.m.

- *Saltdal kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*

[29] Kommunale avgifter og gebyrer er hjemlet i «Forskrift om vann- og avløpsgebyrer i Saltdal» sak 11/1263, K-sak 60/11

2.6. Investering og vedlikeholdsplan

Kommunen er som eier av vannforsynings- og avløpsanlegg underlagt en rekke krav i særlovgivningen. Her[30] kan f.eks. nevnes drikkevannsforskriften, forurensingsloven med forskrifter, plan- og bygningsloven med forskrifter, helseberedskapsloven, lov om kommunal beredskapsplikt og forskrift om brannforebygging. Det er også krav om risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) i henhold til helseberedskapsloven og sivilbeskyttelsesloven. Disse skal være grunnlag for kommunens langsiktige mål, strategier, prioriteringer og plan for oppfølging av samfunnssikkerhet– og beredskapsarbeidet og vil være med å definere nødvendige behov på den kommunale vann- og avløpssektoren.

Kommunen må ta hensyn til dette regelverket i sine planer for vedlikehold og investeringer. I tillegg kommer investeringsbehov som følge av endret befolkningsgrunnlag og bosettingsstruktur. Det er viktig at kommunen har gode planer for vedlikehold og investeringer for å kunne kalkulere kostnadene inn i fremtidige selvkostkalkyler.

For å møte de store investeringsbehovene i sektoren er det nødvendig å kartlegge og planlegge investeringsbehovet i den enkelte kommune. Hovedplanene for vann og avløp bør ifølge veilederen fra Norsk Vann ha et 15-20 års perspektiv for å gjøre riktige beslutninger om etablering av infrastrukturen. I veilederen sies det videre følgende:

«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert mht endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen. Ved vedtak av en hovedplan vil spørsmålet om selvkostperioden være et aktuelt tema. Kan det oppnås selvkostdekning med en akseptabel gebyrøkning innenfor 5-årsreglen for praktisering av selvkost, eller bør kommunene bidra med mellomfinansiering i noen år for å hindre for stor belastning på dagens abonnenter?»

[30] Jfr. Norsk vann rapport 210/2015 s. 25-26

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- *Saltdal kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1136	417– 5.3

SAK 24/20

Oppfølgning av forvaltningsrevisjon: Psykiatri og rus

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, april 2018: Rapport forvaltningsrevisjon Psykiatri og rus (utdrag)
- Saltdal kontrollutvalg sak 05/18 Forvaltningsrevisjon psykiatri og rus.

Bakgrunn for saken:
Kommunestyret behandlet i sak 60/18 forvaltningsrevisjonen Psykiatri og rus. Rapporten og kontrollutvalgets / kommunestyrets saksfremlegg er lagt ved saken.

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp. Kommunestyret fattet følgende vedtak i saken:

1. *Forvaltningsrevisjonsrapporten Psykiatri og Rus er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.*
2. *Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.*

Anbefalingene var som følger:

- Kommunen bør vurdere tiltak for å få IP (Individuell plan) inn som en naturlig del av oppfølgingen.

- Kommunen bør arbeide med konkrete skriftlige rutiner som sikrer formelle møteplasser og samarbeid.
- Kommunen bør prioritere formell plassering av koordinerende enhet og sørge for synliggjøring av rolle og arbeidsoppgaver i hele organisasjonen.
- Kommunen bør gjøre tiltak for å søke løsning på konflikten som førte til deling av P&R.
- Kommunen bør prioritere arbeidet med å få på plass formelle rutiner for tilgangsstyring.

Ut fra at saken er satt på dagsorden ber jeg kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, møte i kontrollutvalget kl 10.30 for å redegjøre om den oppfølgning vedtaket har fått fra administrasjonens side. Det er bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen deles ut til utvalgets medlemmer i møtet. I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om i stille spørsmål i tilknytning til saken. I forlengelsen av anbefalingen i kulepunkt 5, er det bedt om at kontrollutvalget også informeres om administrasjonen har gjennomført kontroller på tilgang, og eventuelt hva disse kontrollene har vist.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 60/18 Rapport forvaltningsrevisjon: Psykiatri og rus.

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Forvaltningsrevisjon

Psykiatri og rus

Saltdal kommune

Rapport april 2018

0 SAMMENDRAG

Formålet med prosjektet er å undersøke om Saltdal kommune tilbyr tjenester på området psykiatri/rus som er i tråd med regelverket og kommunens egne føringer på området, og å undersøke om kommunen har systemer som sikrer at brukere/pasienter med psykiske vansker/lidelser og/eller rusavhengighet får et helhetlig og koordinert tilbud.

I tillegg skal vi søke å belyse kommunens forhold til tildeling av tilgang til brukerjournaler. Dette for å sikre at datasikkerheten hva gjelder i alle fall de mest sensitive data ivaretas av kommunen.

Til slutt vil vi søke å avklare om organiseringen av P&R slik den er etter delingen av enheten er en fast organisering.

Revisjonen ser i denne rapporten på følgende problemstillinger:

1. Sikrer Saltdal kommune et helhetlig tjenestetilbud til personer med problemer relatert til psykiatri og/eller rus?
2. Har Saltdal kommune rutiner for håndtering av tilgang til brukerjournaler, og i hvilken grad etterleves rutinene?
3. Har Saltdal kommune en avklart organisering innen rus/psykiatritjenesten?

Saltdal kommunes avdeling for psykisk helse og rus (P&R) er plassert under kommunalleder for Samhandlingsområdet Helse og Omsorg. En del av avdelingen ligger under virksomhetsleder for Helse og en annen del ligger under virksomhetsleder for Omsorg. P&R må samarbeide med tjenesteytere innad i kommunen og med andre tjenesteytere for å kunne gi brukerne en god tjeneste. De mest sentrale samarbeidspartnerne innad i kommunen er hjemmetjenesten, legetjenesten, helsestasjonen og NAV. Av andre tjenesteyter kan særlig nevnes Politietaten, Salten DPS.

For å sikre dette samarbeidet stiller lovgivningen krav til at kommunen benytter seg av virkemidler som individuell plan og koordinator, samt at man har en koordinerende enhet som fungerer etter hensikten. Revisjonens vurdering hva gjelder første problemstilling tar utgangspunkt i kriteriene som er satt opp nedenfor og utledet i kapittel fire.

Revisjonskriterium
Kommunen skal legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester i kommunen, og med andre tjenesteytere.

For å lykkes i å samhandle må det være etablert gode rutiner. Roller, ansvar og oppgaver må være tilstrekkelig avklart og det må være etablert faste møteplasser og rutiner for samhandling. Dette følger både av alminnelig god internkontroll og de lovpålagte samhandlingsavtalene mellom kommunene og spesialisthelsetjenestene.

P&R ble høsten 2016 delt på grunn av en konflikt som etter det revisjonen har latt seg fortelle fører langt tilbake i tid. Delingen har etter de ansattes og ledernes utsagn ført til at forholdene

ble roligere slik at de ansatte kunne få konsentrere seg bedre om tjenesten de skal levere. En utfordring med delingen er imidlertid at det er vanskelig å få til et samarbeid mellom avdelingene. Tiltakene som skulle dempe konflikten har ikke blitt fulgt opp. Dette følger av utsagn fra ansatte både i Innsatstjenesten og på Vensmoen.

P&R har møteplaner som dokumenterer at det finnes fora og møteplasser for samhandling både internt i kommunen og med samarbeidspartnere utenfor kommunen.

Spørreskjemaet viser at de ansatte mener det er fungerende samarbeid mellom P&R og alle samarbeidspartnerne både internt i kommunen og de utenfor kommunen.

Ser en på de store linjene i resultatet fra spørreskjemaet gir de ansatte generelt noe lavere skår til spørsmålet om det finnes gode rutiner for samarbeid.

Revisjonen vil trekke frem viktigheten av å forankre formelle møteplasser i formelle (skriftlige) konkrete rutiner. Dette for at de ansatte skal kunne prioritere arbeid med å avklare forventinger og fordeling av oppgaver.

Revisjonskriterium
Kommunestyret skal vedta samarbeidsavtale med det regionale helseforetaket i helseregionen.
Saltdal kommune inngikk i 2012 samarbeidsavtaler med Nordlandssykehuset. Avtaleverket har den siste tiden vært oppe til revisjon og ett nytt sett av avtaler ble vedtatt i kommunestyret 28.02.2018. Avtalene er justert på bakgrunn av lovgivning og noe modernisert, men har i hovedsak det samme innhold som tidligere.

Revisjonskriterium
Kommunen skal ha en koordinerende enhet.
Det formelle ansvaret som koordinerende enhet er i dag delt mellom flere avdelinger i kommunen. Tildelingskontoret fremgår utad som koordinerende enhet, og har de aller fleste av oppgavene som skal ligge til koordinerende enhet. De har fått i oppgave å forberede formell overtakelse av ansvaret. Under intervjuene var det noe usikkerhet blant de ansatte hvem som hadde dette ansvaret. Revisjonen mener manglende kjennskap og formell forankring kan være en utfordring for funksjonen til koordinerende enhet.

Revisjonskriterium
Kommunen skal sikre at personer med langvarige og sammensatte behov tilbys en individuell plan.
Revisjonen har gått gjennom et utvalg saker og anser det som sannsynlig at alle som har rett til IP får tilbud om IP. Imidlertid kan det stilles spørsmål til om de ansatte i stor nok grad «selger inn» IP til brukerne. Tjenesten til de som ikke ønsker IP blir ivaretatt og koordinert gjennom tiltaksplanen som er de ansattes verktøy for å følge opp den enkelte bruker.

Revisjonskriterium
Kommunen skal sikre at personer med langvarige og sammensatte behov tilbys koordinator. Koordinator er en nøkkelperson for å sikre et helhetlig og koordinert tilbud til bruker. I Saltdal kommune blir brukerne som har sammensatte behov tildelt koordinator i ansvarsgruppemøtet. Revisjonen mener denne rutinen ivaretar kravet om koordinator.

Konklusjon
Revisjonen har gått gjennom fem kriterier som er satt opp for samlet å kunne nærme oss et svar på problemstillingen.

Kommunen kan dokumentere føringer for samarbeid fra ledelsen og undersøkelsen gir revisor samlet inntrykk av at de har kultur for samarbeid og at det tilrettelegges for samarbeid i kommunen. Samarbeidsavtalene er inngått og fornyet og gir et godt fundament for dette samarbeidet.

Hvor ansvaret som koordinerende enhet er plassert, er det etter revisjonens undersøkelser liten kjennskap til blant de ansatte. I praksis ligger oppgavene i stor grad til Tildelingskontoret, og mye trekker i retning av at det bør prioriteres å få på plass en formell tildeling av ansvaret til Tildelingskontoret.

Brukerne tildeles koordinator og koordinatorene har etter revisjonens forståelse god formell kompetanse og er tilstede for brukerne også utenfor normal arbeidstid.

IP blir etter de ansattes utsagn benyttet for lite, men tilbudet til bruker ivaretas gjennom ansvarsgruppe og tiltaksplaner.

Samlet sett mener revisjonen at det i Saltdal kommune gjøres mye for å levere en helhetlig tjeneste til bruker. Kommunen arbeider med tiltak som på sikt vil gi en mer helhetlig og bedre koordinert tjeneste.

Problemstilling nummer to og tre

Saltdal kommune har ingen formell rutine for tilgangsstyring til brukerjournaler på dette området. Imidlertid har de en dataansvarlig som ivaretar tilgangsstyringen på bakgrunn av styringsdokumenter og uformelle rutiner som skal ivareta sikkerheten til brukerne og de ansatte. Det er også nedsatt en gruppe som arbeider med å få på plass formelle rutiner og et opplæringsprogram for å sørge for at de ansatte kjenner rutinene.

Ettersom de rutinene som skal ivareta tilgangsstyringen undertiden ikke er formelle, er spørsmålet om etterlevelse i liten grad behandlet. Likevel vil revisjonen tydeliggjøre at formelle konkrete rutiner på dette området må på plass.

Organiseringen av avdelingen er et diskusjonstema i gruppen og det er blant de ansatte mange tanker om dette. Kommunalleder for Helse og Omsorg gjør det imidlertid klart at organiseringen slik den er i dag ikke er tenkt endret. Likevel holdes det åpent for at endinger i tråd med utviklingen i kommunenorge likevel ikke er uaktuelt.

Anbefalinger

- Kommunen bør vurdere tiltak for å få IP inn som en naturlig del av oppfølgingen.
- Kommunen bør arbeide med konkrete skriftlige rutiner som sikrer formelle møteplasser og samarbeid.
- Kommunen bør prioritere formell plassering av koordinerende enhet og sørge for synliggjøring av rolle og arbeidsoppgaver i hele organisasjonen.
- Kommunen bør gjøre tiltak for å søke løsning på konflikten som førte til deling av P&R.
- Kommunen bør prioritere arbeidet med å få på plass formelle rutiner for tilgangsstyring.

Bodø 17.04.2018

Bjørn Vegard Gamst

Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
16.04.2018	18/357	417– 5.3

SAK 05/18

Forvaltningsrevisjon Psykiatri og rus

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	25.04.2018

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, april 2018: Forvaltningsrevisjon Psykiatri og rus

Bakgrunn for saken:
Forvaltningsrevisjonen har sin bakgrunn i kommunestyrets vedtatte Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019, kommunestyrets sak 97/16, med følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon:

1. Samfunnsplan/Arealplan
2. IKT
3. Legetjeneste
4. Rus/psykiatri
5. Vedlikehold bygg
6. Vedlikehold vei

Kommunestyret vedtok samtidig å gi kontrollutvalget fullmakt til å foreta endringer i planen ved behov.

Videre har revisjonen bakgrunn i kontrollutvalgets bestilling i sak 13/17.

Formålet med forvaltningsrevisjonen som foreligger har vært å undersøke om Saltdal kommune tilbyr tjenester på området psykiatri/rus som er i tråd med regelverket og kommunens egne føringer på området. Videre er det bedt om vurderinger av rutiner for håndtering av tilgang til journaler til brukere, og etterlevelse av rutinene og om kommunen har en avklart organisering innen rus/psykiatritjenesten.

For å belyse dette har revisor undersøkt følgende tre problemstillinger:

1. Sikrer Saltdal kommune et helhetlig tjenestetilbud til personer med problemer relatert til psykiatri og/eller rus?
2. Har Saltdal kommune rutiner for håndtering av tilgang til brukerjournaler, og i hvilken grad etterleves rutinene?
3. Har Saltdal kommune en avklart organisering innen rus/psykiatritjenesten?

Rapporten er basert på gjennomgang av dokumentasjon, foruten intervjuer med en rekke personer (virksomhetsledere for hhv helse og omsorg, ruskoordinator, avd.leder Bomiljø 5, barnevernsleder og administrativ leder for Innsatstjenesten, fagkoordinator og fagkoordinator i bomiljø 5)

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen) er hentet fra kommuneloven, pasient- og brukerrettighetsloven, sosialtjenesteloven, forskrift om habilitering / rehabilitering, indidviduell plan og koordinator, samt kommunens egne vedtak. Nevnte lovverk, forskrift og kommunale vedtak, medfører følgende konkrete revisjonskriterier:

- Kommunen skal legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester i kommunen, og med andre tjenesteytere.
- Kommunestyret skal vedta samarbeidsavtale med det regionale helseforetaket i helseregionen.
- Kommunen skal ha en koordinerende enhet.
- Kommunen skal sikre at personer med langvarige og sammensatte behov tilbys en individuell plan.
- Kommunen skal sikre at personer med langvarige og sammensatte behov tilbys koordinator.

Revisors funn:

Samarbeid / samhandling:

Saltdal kommune har en rekke planer hvor det er fokusert på samarbeid, samhandling og tverrfaglighet. Dette gjelder Virksomhetsplaner Helse og Omsorg (2017), Rusmiddelpolitisk handlingsplan, Omsorgsplan 2020, Samhandlingsplan for kommunalt ettervern Rus og Psykiatri. Når det gjelder arbeidet innen avdeling for Rus og Psykiatri nevnes at avdelingen er delt mellom Innsatstjenesten (ansvarsområde Helse) og ROP-bolig Vensmoen (ansvarsområde Omsorg). Delingen går tilbake til 2016 og var resultatet av en personalkonflikt. De to «enhetene» har ulike typer brukere basert på deres behov.

De ansatte nevner at delingen ga ro og rom for å konsentrere seg om tjenestene, men at det er vanskelig å få til samarbeid mellom avdelingene. Ifølge lederne skal det hver tredje uke være

samarbeidsmøter, men flere ansatte forklarer at samarbeidet er fraværende. Tildelingskontoret fungerer imidlertid som bindeledd mellom dem.

Revisor har gjennomført en spørreundersøkelse om samarbeid på tvers av kommunens tjenester. Ansatte i avdeling Psykiatri og Rus har svart på hvordan de opplever samarbeidet med øvrige tjenesteytere til brukerne: Hjemmetjeneste, Legetjeneste, Helsestasjon, Frisklivsentral, Tildelingskontor, Barnevern, NAV. De ansatte svarer gjennomgående at de har tilfredshet med samarbeidet med de nevnte andre tjenesteyterne. Utenom spørreundersøkelsen har de i tillegg uttalt seg svært positivt om Knaggen.

Samarbeidsavtaler:
Kommunens og Nordlandssykehusets samhandling er regulert i egne samarbeidsavtaler – En overordnet samarbeidsavtale og 13 ulike tjenesteavtaler. Etter en revidering av avtalene ble nytt sett med avtaler vedtatt i kommunestyret februar 2018. Ifølge Kommunalleder er *«Revisjonen av avtalene inneholder ikke vesentlig endring i ansvar for partene som ikke er hjemlet i lov eller forskrifter.»*

Koordinerende enhet:
Tildelingskontoret er beskrevet som kommunens koordinerende enhet på kommunens hjemmeside: *«skal legge til rette for tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling for personer med behov for langvarige og koordinerte tjenester»*. Flere av de intervjuede ansatte er usikker mht hvor ansvar som koordinerende enhet ligger i kommunen. Ut fra revisors gjennomgang av dokumentasjon, ser det ikke ut til at kommunen har besluttet at Tildelingskontoret skal få tildelt myndighet som koordinerende enhet. Samtidig har Tildelingskontoret de fleste oppgaver som skal ligge hos koordinerende enhet.

Individuell plan (IP):
Kommunen har mal for IP og rutiner for bruk av denne. Ifølge intervjuer med ansatte er de kjent med når IP skal tilbys. Ansatte gir uttrykk for at IP benyttes for sjeldent. Revisor har foretatt en gjennomgang av 10 tilfeldig valgte saker, for å se om det var påfallende mangler ved saksbehandlingen, men fant kun mindre avvik. Revisor nevner imidlertid at dokumentasjon for at IP er tilbudt er svak i sakene.

Koordinator:
Det er ikke fremlagt skriftlig rutine med beskrivelse av hvordan man skal tildele koordinator til brukerne som har krav på det. De ansatte gir uttrykk for at dette likevel ivaretas – brukerne med sammensatte behov får tildelt koordinator i ansvarsgruppemøte.

Rutiner for tilgang til brukerjournaler, herunder etterlevelse:
Revisor har fått tilgang til styringsdokumenter som sier noe om hvilke rutiner Saltdal kommune skal ha for håndtering av tilgang til brukerjournaler. Dette gjelder regulering av tilganger, formelle tilgangskrav til sensitive opplysninger, ajourhold ved nyansettelser etc. Rutinene som skal lages på basis av styringsdokumentene er ikke på plass, men revisor får opplyst at en gruppe arbeider med bl.a nye rutiner.
I dag ivaretas tilgangsstyring ved at tilgang til informasjon om den enkelte bruker baseres på hvilken tjeneste brukeren er tildelt. Også type utdanning hos den ansatte regulerer tilgang den brukerinformasjon.

Avklart organisering innen rus/psykiatritjenesten?
Revisor nevner at det er mer ro i avdelingen, men at konflikten fra tidligere ikke er løst. De ansatte har en forståelse av at delingen er midlertidig, men ingen vet hvordan organiseringen blir på sikt. Kommunalleder Helse og Omsorg gir uttrykk for følgende:

> *Organiseringen innen rus og psykisk helsetjeneste er avklart, med Innsatstjenesten som er organisert under virksomhetsområdet Helse, og ROP boligen med tilhørende brukere som er organisert under virksomhetsområdet Omsorg. Det er en erkjennelse at de konflikter som ligger i organisasjonen ikke er løst, men man har funnet en organisering som har gitt ro samtidig som en sikrer tilstrekkelig kompetanse og kvalitet i tilbudet.*

Revisors anbefaling:
Basert på rapportens innhold gir revisor følgende anbefalinger:

- Kommunen bør vurdere tiltak for å få IP inn som en naturlig del av oppfølgingen.
- Kommunen bør arbeide med konkrete skriftlige rutiner som sikrer formelle møteplasser og samarbeid.
- Kommunen bør prioritere formell plassering av koordinerende enhet og sørge for synliggjøring av rolle og arbeidsoppgaver i hele organisasjonen.
- Kommunen bør gjennomføre og følge opp tiltak for å søke løsning på konflikten som førte til deling av P&R.
- Kommunen bør prioritere arbeidet med å få på plass formelle rutiner for tilgangsstyring.

Rådmannens kommentar:
Rådmannen har gitt sin kommentar til rapporten. Denne legges ved i sin helhet.

Vurdering:
Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport i samsvar med det oppdrag de ble gitt av kontrollutvalget. Videre er revisjonen utført i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon. Prosjektplanens fremdrift tilsa endelig utarbeidelse av rapport i løpet av andre halvår 2017. Ferdig rapport leveres april 2018, altså betydelig senere enn tidsfrist.

Rapporten får frem at kommunen har en kultur for samarbeid, og at mange krav til brukers tjenester blir ivaretatt.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Psykiatri og Rus er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølgning fra administrasjonen:

Inndyr 17. april 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1137	417– 5.3

SAK 25/20

Redegjørelse fra administrasjonen: Presentasjon av kommunens nye internkontrollsystem

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

a) Saltdal kommune, kommunedirektøren, epost 10. november 2020: Informasjon om internkontroll / avvikshåndtering

Bakgrunn:
Kontrollutvalget fikk i sitt møte 11. februar 2020 en redegjørelse om kommunens internkontrollsystem. Redegjørelsen fikk klart og tydelig frem at kommunen ikke hadde et slikt system i samsvar med lovkrav på området. Utvalget ble imidlertid også orientert om at det er satt i gang et arbeid med et nytt internkontrollsystem, og utvalget ba om å bli informert om dette høsten 2020.

Vedlagt saken er epost datert 10.11.2020 fra kommunedirektør, der han tar opp tema internkontroll / avvikssystem med kontrollutvalget (og arbeidsmiljøutvalget).

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 10.45 for å gi en presentasjon av internkontrolll / avvikshåndtering. I tillegg er det gjort oppmerksom på at kontrollutvalget kan ha ønske om i stille spørsmål i tilknytning til saken.

Forslag til vedtak:
Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1138	417– 5.3

SAK 26/20

Redegjørelse fra administrasjonen: Status for utleie av boliger

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

Bakgrunn:
Saken er satt på dagsorden etter avtale med utvalgets leder.

Både stat og kommune er engasjert med tiltak når det gjelder boliger, særlig for vanskeligstilte. Kommunene har et hovedansvar, noe som også kommer frem i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 15: *Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet.*

For Saltdal sitt vedkommende så er forvaltning av boliger satt bort til Saltdal boligstiftelse.

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 11.15 for å redegjøre om tema. Det er bedt om at redegjørelsen inneholder følgende momenter:

- En kortfattet redegjørelse om kommunens rolle og samarbeid med Saltdal boligstiftelse med formål å tilby boliger til vanskeligstilte (personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egen hånd)

- Har kommunen tilstrekkelig med boliger til å ivareta alle grupper av vanskeligstilte samlet sett? Eller er det enkelte grupper av vanskeligstilte som det er problemer med å hjelpe med bolig?
- Har kommunen inngått avtaler om leie av bolig for videre utleie? Hvis ja, i hvor stort omfang er det gjennomført slik innleie, og hvor stor andel av disse boligene er utleid?

I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om i stille spørsmål i tilknytning til saken.

Vurderinger:

Forslag til vedtak:
Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1139	417– 5.3

SAK 27/20

Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: Pasientregnskap

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 10. juli 2020: Notat vedr Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen.

Bakgrunn for saken:
I kontrollutvalgets sak 05/20 *Dialog med revisor, herunder etterlevelseskontroll*, ble utvalget informert om at revisor hadde valg ut Pasientregnskap som tema for etterlevelseskontroll.

Ny kommunelov § 24-9 stiller krav til kontroll med kommunens økonomiforvaltning, ut over den kontroll som skjer ved ordinær regnskapsrevisjon:

> *Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.*
>
> *Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.*
>
> *Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.*

Kontrollutvalget skal i henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 «*påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9 blir rettet eller fulgt*

opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.»

Kontrollen blir gjort gjeldende fra regnskapsåret 2019. Dette betyr i utgangspunktet at revisor skulle rapportert resultatet fra sin etterlevelseskontroll innen 30. juni 2020, men grunnet situasjonen med pandemi i landet, ble denne utsatt til 15. september 2020.

Formålet med kontrollen er å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak innen økonomiforvaltningen.

Vedlagt saken er revisors notat etter etterlevelseskontroll datert 10. juli 2020. Notatet har vært sendt til uttalelse til rådmannen, og dennes uttalelse er lagt ved saken. I uttalelsen nevnes det at det er igangsatt et arbeid med å få på plass rutiner.

Kontrollen gjelder altså Pasientregnskap, og her gjelder *Forskrift om disponering av kontantytelser fra folketrygden under opphold i kommunal helse- og omsorgsinstitusjon i spesialisthelsetjenesten og i helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten.*

Revisor opplyser at det er gjennomført undersøkelse av følgende:

> *Har kommunen rutiner for disponering av kontantytelser fra folketrygden for de pasienter som ikke selv er i stand til å disponere ytelsen? Jf § 3.*
>
> *Foreligger det vedtak om disposisjonsrett av institusjonens lege/kommunelegen? Jf § 3.*
>
> *Er vedtaket skriftlig og ført inn i pasientens journal? Jf § 4.*
>
> *Har institusjonens ledelse gitt skriftlig fullmakt til den som kan ta ut midler fra pasientens bankkonto? Jf § 5.*
>
> *Har institusjonen ført regnskap over bruk av midlene for hver enkelt pasient? Jf § 9.*
>
> *Er alle regnskapene er oversendt kommunerevisor for revisjon? Jf § 9.*

I sin vurdering / konklusjon påpeker revisor følgende:

- *«at kommunen ikke har skriftlige rutiner som ivaretar forskriften»*
- *I de tilfeller hvor det ikke er oppnevnt verge er det etter forskriften institusjonen som har ansvaret og kan bli erstatningspliktige dersom trygdeytelsen misligholdes. Det er etter revisors vurdering høyere risiko i de tilfeller pårørende disponerer ytelsen da de ikke er underlagt kontroll med disponering av midlene.*
- *«Revisor er gjort kjent med at det er iverksatt tiltak for å få utarbeidet tilfredsstillende rutiner.»*

Med bakgrunn i at saken er satt på dagsorden, og utvalgets oppgave i forbindelse med etterlevelseskontroll, er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å komme til kontrollutvalgets møte kl 11.30 for å redegjøre om hvordan revisors påpekning vil bli fulgt opp, og hva som status for arbeidet med å få på plass og iverksette skriftlige rutiner på dette området. Det er bedt om at hovedpunktene i den muntlige redegjørelsen oppsummeres i et notat som utvalget får utdelt i møtet.

Vurdering:
Notatet får frem at det er noen mangler i kommunens rutiner når det gjelder pasientregnskap. Kontrollutvalget skal i henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon se til at revisors påpekninger ved etterlevelseskontroll blir rettet eller fulgt opp. Dersom påpekningene ikke rettes eller følges opp, skal utvalget rapportere dette til kommunestyret (forskriftens § 3). Uttalelsen fra rådmann tyder på at det arbeides med endringer på området.

Forslag til vedtak:
Saltdal kontrollutvalg har mottatt notat datert 10. juli 2020 fra revisor etter at denne i samsvar med kommunelovens § 24-9 har gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll angående økonomiforvaltning: Pasientregnskap.

Kontrollutvalget tar revisors notat til orientering. Administrasjonen opplyser utvalget om at revisors påpekning vil bli fulgt opp på følgende måte:.....

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten kontrollutvalgservice
Dato
Jnr.
Arkiv nr.
Hjemmel u off:

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Til kontrollutvalget i Saltdal kommune

Deres ref: * Vår ref.: 2010 9.E6.18/TH Dato: 10. juli 2020

Notat vedrørende forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

1. Problemstilling

Gjennomføring av forenklet etterlevelseskontroll er en ny oppgave gitt regnskapsrevisor av den nye kommuneloven. Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Det er i forarbeidene presisert at dette er en oppgave som skal løses med begrenset ressursbruk, og det skal gis en uttalelse med moderat sikkerhet. Kontrollen skal rettes mot områder hvor feil og mangler kan medføre vesentlige økonomiske konsekvenser eller svekke tilliten til kommunen. Ut ifra en risiko- og vesentlighetsvurdering skal det velges ett område for kontroll. For 2019 har vi valgt å kontrollere ivaretakelse av forskriftsmessige krav vedrørende pasientmidler. Dette med bakgrunn i at vi ikke lenger mottar regnskap til revisjon. Etter revisors vurdering vil det ha betydning for kommunens omdømme om de ikke oppfyller sine plikter i forhold til en ressurssvak gruppe.

2. Metode

Det ble sendt forespørsel til kommunedirektøren for å få en kontaktperson for undersøkelsen, og fikk oppnevnt seniorrådgiver helse og omsorg. Undersøkelsen ble innledet med et møte via teams for å opplyse hva kontrollen dreide seg om. I etterkant ble det avholdt to møter via teams hvor også fagutvikler og styrer ved Saltdal sykehjem deltok. Vi diskuterte problemstillingen og vi ble gitt muntlig informasjon om rutiner og praksis på området. Etter avtale sendte vi en e-post med utdypende spørsmål til seniorrådgiver som vi fikk skriftlig tilbakemelding på.

3. Regelverk

Forskrift om disponering av kontantytelser fra folketrygden under opphold i kommunal helse- og omsorgsinstitusjon i spesialisthelsetjenesten ikrafttredelse 1.4.2014 er utgangspunktet for etterlevelseskontrollen.

Følgende er undersøkt av revisor:

Har kommunen rutiner for disponering av kontantytelser fra folketrygden for de pasienter som ikke selv er i stand til å disponere ytelsen? *Jf § 3.*

Foreligger det vedtak om disposisjonsrett av institusjonens lege/kommunelegen? *Jf § 3.*

Er vedtaket skriftlig og ført inn i pasientens journal? *Jf § 4.*

Har institusjonens ledelse gitt skriftlig fullmakt til den som kan ta ut midler fra pasientens bankkonto? *Jf § 5.*

Har institusjonen ført regnskap over bruk av midlene for hver enkelt pasient? *Jf § 9.*

Er alle regnskapene oversendt kommunerevisor for revisjon? *Jf § 9.*

4. Funn

Vi har fått opplyst at det ikke foreligger skriftlige rutiner som angår forskriften. Praksis har vært at institusjonen ikke har tatt ansvar for pasientens økonomi. Institusjonen er kjent med hvordan økonomien til disse pasientene forvaltes og hvem som har verge etter vergemålsloven. Dette journalføres i pasientjournal. Vurdering av pasientens kognitive fungering og om pasienten er økonomiske samtykkekompetent foretas av lege. Lege har ikke fattet vedtak om disposisjonsrett og det følgelig ikke heller ikke gitt fullmakter fra institusjon til pårørende. Vi har fått opplyst at for de fleste pasienter som vurderes ikke økonomisk samtykkekompetent pga. ulike former for kognitive svekkelser søkes det om økonomisk verge, men at det i noen få tilfeller er pårørende som har forvaltet pasientens økonomi.

5. Revisors vurdering og konklusjon

Innhentet informasjon viser at kommunen ikke har skriftlige rutiner som ivaretar forskriften. I de tilfeller hvor det foreligger vergemål vil oppfølging av vergens forvaltning ivaretas av fylkesmannen, og i slike tilfeller er det begrenset risiko for mislighold av trygdeytelsen.

I de tilfeller hvor det ikke er oppnevnt verge, er det etter forskriften institusjonen som har ansvaret og kan bli erstatningspliktige dersom trygdeytelsen misligholdes. Det er etter revisors vurdering høyere risiko i de tilfeller pårørende disponerer ytelsen da de ikke er underlagt kontroll med disponering av midlene.

Revisor er gjort kjent med at det er iverksatt tiltak for å få utarbeidet tilfredsstillende rutiner. Kommunens ledelse har verifisert innholdet i notatet og har ingen videre kommentarer til revisors vurderinger.

Med hilsen

Tone Z. Hammerfall

Tone Z. Hammerfall

oppdragsansvarlig revisor

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1140	417– 5.3

SAK 28/20

Dialog med revisor – etterlevelseskontroll regnskapsåret 2020

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
18.11.2020

Vedlegg:
- Ingen

Bakgrunn:
Til inneværende møte har revisor meldt inn ønske om å orientere kontrollutvalget om forenklet etterlevelseskontroll for regnskapsåret 2020. Utvalgets sak 05/20 med kontroll innen pasientregnskap, gjelder for regnskapsåret 2019.

Ny kommunelov § 24-9 stiller krav til kontroll med kommunens økonomiforvaltning, ut over den kontroll som skjer ved ordinær regnskapsrevisjon:

> *Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.*
>
> *Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.*
>
> *Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.*

Det er altså kommunens økonomiforvaltning som omfattes av denne nye formen for kontroll. Formålet med den nye kontrollen er å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak innen økonomiforvaltningen.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden vil revisor orientere kontrollutvalget om hvilket område som vil bli tema for kontroll i 2020, samt hvilke risiko- og vesentlighetsvurderinger som ligger til grunn for dette valget.

Forslag til vedtak:
Redegjørelsen fra revisor tas til orientering. Kontrollutvalget registrerer at det for regnskapsåret 2020 vil bli gjennomført etterlevelseskontroll med følgende tema:……

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1141	417– 5.3

SAK 29/20

Revisors vurdering av egen uavhengighet

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 19. august 2020: Egenvurdering av uavhengighet

Bakgrunn for saken:
Kommuneloven stiller i § 24-4 krav om at revisor skal være uavhengig og ha god vandel. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19 stiller nærmere krav til revisors uavhengighet, bl.a:

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet. § 16

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet. § 17

Revisor kan ikke

a) ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
b) ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
c) være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap

d) *delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren*

e) *utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet*

f) *yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver*

g) *opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218.*

I henhold til forskriften skal oppdragsansvarlig revisor minimum hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget

.

Vedlagt følger slik egenvurdering datert 19. august 2020 fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Tone Z. Hammerfall og oppdragsansvarlig forvaltingsrevisor Bjørn Vegard Gamst.

Vurdering

Vedlagte vurdering er utarbeidet i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds mal for egenvurdering av uavhengighet. Sekretariatet har ingen merknader til revisors egenvurdering av uavhengighet.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Saltdal kommune tar revisors egenvurdering av sin uavhengighet datert 19. august 2020 til etterretning. Utvalget ber om å bli løpende orientert om forhold som kan endre vurderingen av uavhengighet.

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten kontrollutvalgservice
Dato 7-9-2020
Jnr. 20/892
Arkiv nr. 417 3.0
Hjemmel u off:

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Kontrollutvalget i Saltdal kommune

Deres ref.: Vår ref.: 2010/A2/bvg/th Dato: 19. august 2020

EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha god vandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet og vandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Salten kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnende har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Salten kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Salten kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Saltdal kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Saltdal kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Saltdal kommune.

Salten kommunerevisjon IKS

Tone Z. Hammerfall
Tone Z. Hammerfall
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Bjørn Vegard Gamst
Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1142	417– 5.3

SAK 30/20

Budsjett for kontroll og tilsyn 2021

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:
a) Salten kontrollutvalgservice: Fordeling utgifter SKU 2021 med Rødøy

Bakgrunn:
Kontrollutvalget skal i henhold til egen virksomhetsplan for 2020 behandle Budsjett for kontroll og tilsyn 2021 høsten 2020.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 pålegger kontrollutvalget å utarbeide forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen:

> *Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.*

Budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen omfatter revisor, kontrollutvalg og sekretariat.

Utgifter til revisjon
Når det gjelder revisor er Saltdal kommune tilsluttet Salten kommunerevisjon IKS, der representantskapet vedtar budsjettramme for virksomheten. Utgifter fordeles budsjettmessig ut fra revisors planlagte aktivitet for den enkelte eierkommune. Det er ikke lagt opp til vesentlige endringer i driften fra 2020 til 2021, og representantskapet har i møte 12. juni 2020 besluttet at budsjettrammen for revisjonen holdes uendret fra 2020 til 2021. Saltdal

kommunes honorar til revisjonen var beregnet til ca kr **1 164 000** i 2020. Dette legges også til grunn for 2021.

Utgifter til sekretariat
Salten kontrollutvalgservice yter sekretariatstjenester til kommunene i Salten, også Saltdal. Det er ikke lagt opp til vesentlige endringer i driften fra 2020 til 2021, men styret har i sitt møte 9. juni 2020 besluttet å styrke budsjett for tjenestekjøp med kr 200 000. Saltdal kommunes andel av budsjett var kr 139 000 i 2020, og er beregnet til cirka kr **147 000** i 2021.

Kontrollutvalgets egne kostnader
Ordinære driftsutgifter tilknyttet kontrollutvalget, så som godtgjørelser, tapt arbeidsfortjeneste etc er budsjettert sammen med utgifter til øvrige politiske organer. Det kan ut over dette være behov for at kontrollutvalgets medlemmer deltar på kurs eller opplæring som vedrører utvalgets arbeidsområde, og da særlig i begynnelsen av valgperioden. Sist år dette var budsjettert ble det beregnet **kr 55 000** til dette formålet.

Alle tall er basert på forventet aktivitet. Endret aktivitet kan medføre endret utgiftsnivå. Oppsummert utgjør forslag til budsjett til kontroll og tilsyn følgende:

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 1 164 000
Sekretærbistand	Kr 147 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 55 000
Sum	Kr 1 366 000

Forslag til vedtak:
Saltdal kommunes utgifter til tilsyn og kontroll (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg) 2021 foreslås budsjettert til kr 1 366 000.

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 1 164 000
Sekretærbistand	Kr 147 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 55 000
Sum	Kr 1 366 000

Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll- og revisjonsarbeidet oversendes formannskapet.

Inndyr, 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Fordeling utgifter SKU 2021 med Rødøy - detaljer

Salten kontrollutvalgservice

Utgift 2021 kr 1 796 000

Folketall pr 1/1 2020

Kommune	Innbyggere pr 1/1 2020	Vekt	Antall møter	Vekt	Fastbeløp 1/9 av total	Vekt	% tot	Sum pr kommune
Beiarn	1 017	1/3	3	1/3	kr 59 867	1/3	6,01 %	kr 107 887
Bodø	52 357	1/3	7	1/3	kr 59 867	1/3	29,28 %	kr 525 895
Fauske	9 739	1/3	6	1/3	kr 59 867	1/3	11,72 %	kr 210 473
Gildeskål	1 950	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	7,13 %	kr 128 101
Hamarøy	2 766	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	7,45 %	kr 133 879
Meløy	6 288	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	8,84 %	kr 158 822
Rødøy	1 213	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	6,84 %	kr 122 881
Saltdal	4 671	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	8,21 %	kr 147 370
Steigen	2 608	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	7,39 %	kr 132 760
Sørfold	1 926	1/3	4	1/3	kr 59 867	1/3	7,12 %	kr 127 931
Sum	84 535		44					
Sum					**kr 598 667**		**100,00 %**	**kr 1 796 000**

1 766 000

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1143	417– 5.3

SAK 31/20

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

a) Iris Salten IKS 5.10.2020: Innkalling til representantskapsmøte Iris Salten IKS (6. november 2020)
b) Salten Brann IKS 16.10.2020: Innkalling til representantskapsmøte (6. november 2020)
c) Saltdal kommune, 24.09.2020: Utskrift av vedtak fra kommunestyret: Nyvalg av kontrollutvalg for perioden 2020-2023
d) Saltdal kommune, 24.09.2020: Utskrift av vedtak fra kommunestyret: Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS
e) Saltdal kommune, 24.09.2020: Utskrift av vedtak fra kommunestyret: Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023
f) Salten tingrett, Utskrift fra berammingsliste: Krav om erstatning pga prosjekteringsfeil, Saltdal kommune vs Norconsult AS

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

I tråd med tidligere praksis legges det i vedlegg a) og b) frem kopi av innkalling til representantskapsmøte i interkommunale selskaper.

Vedlegg c)- e) er utskrift av vedtak fra kommunestyret, oversendt til kontrollutvalget.

Vedlegg f) er fra Salten tingretts berammingsliste, og gjelder søksmål etter tvist mellom kommunen og Norconsult AS.

Inndyr 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten kontrollutvalgservice
Dato: 21.10.2020
Jnr. 20/988
Arkiv nr. 411-419 10.5
Hjemmel u off:

Representantskapet– Iris Salten IKS.

Eierkommunene i Iris Salten IKS

Medlemmene i representantskapet

Vikan 05.10.2020

Innkalling til representantskapsmøte Iris Salten iks.

I det vises til tidligere berammelse, innkalles med dette til representantskapsmøte

Fredag 6.november. 2020,

Sak 20/11	Fortegnelse over representantskapets medlemmer.
Sak 20/12	Godkjenning av innkalling til representantskapsmøte.
Sak 20/13	Valg av deltagere til å underskrive protokoll fra møte.
Sak 20/14	Økonomiplan for 2021 til 2024
Sak 20/15	Budsjett for 2021.
Sak 20/16	Innstilling til bruk av midler fra Iris-fondet.
Sak 20/17	Avfallsbehandling for kommuner utenfor Salten.
Sak 20/18	Eventuelt.

Saksdokumenter følger vedlagt. Vennligst gi beskjed snarest mulig på mail til bjorn.ove.moum@iris-salten.no dersom du **ikke** kan møte.

Vel møtt!

På vegne av Iris Salten IKS

Sigurd Stormo
Representantskapets leder

Ragnar Pettersen
Styrets leder

Kopi med vedlegg til:

Varamedlemmer i representantskapet
Revisor
Styret med varamedlemmer
Salten kommunerevisjon
Salten regionråd

Salten Brann IKS

Bodø 16. oktober 2020

Saksbehandler: Per Gunnar Pedersen
per.gunnar.pedersen@saltenbrann.no

Til

Medlemmene i Representantskapet i Salten Brann IKS
Eierkommunene til Salten Brann IKS

INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE I SALTEN BRANN IKS - FREDAG DEN 6. NOVEMBER 2020

SAKSLISTE

Sak 10/20	Fortegnelse over representantskapets medlemmer
Sak 11/20	Godkjenning av innkalling og saksliste
Sak 12/20	Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte
Sak 13/20	Orienteringssak – status revisjon av brannordning i selskapet (ettersendes)
Sak 14/20	Ubrukte lånemidler og korrigering av vedtak årsoppgjør 2019
Sak 15/20	Årsbudsjett- og økonomiplan for Salten Brann IKS 2021 - 2024
Sak 16/20	Etablering av interkommunalt selskap for å forvalte nytt oppdrags-håndteringssystem for landets 110-sentraler

Saksdokumenter følger vedlagt. Vennligst gi beskjed snarest mulig på e-post: post@saltenbrann.no dersom du **ikke** kan møte. Møtet finner sted på rådhuset i Bodø kommune, fredag den 6. november 2020. Følgende tidsplan ligger til grunn for dagen:

Representantskapsmøte **IRIS Salten**	10.00 – 11.30
Lunsj	**11.30 – 12.15**
Representantskapsmøte **Helse- og miljøtilsyn Salten**	12.15 – 13.15
Representantskapsmøte **Salten Brann**	13.15 – 14.15
Årsmøte **Salten IUA**	14.15 – 14.45

Med vennlig hilsen

Sigurd Stormo
Leder representantskapet
(sign)

Adelheid B. Kristiansen
Styrets leder
(sign)

Kopi til:
- Varamedlemmer i representantskapet i Salten Brann IKS
- Styremedlemmer i Salten Brann IKS
- Salten kommunerevisjon
- Salten Regionråd
- Kontrollkomiteen

Salten kontrollutvalgservice
Dato 29.9.2020
Jnr. 417 1.1
Arkiv nr. 20/937
Hjemmel u off.

Saltdal kommune

Arkiv: 014
Arkivsaksnr: 2018/1350-161
Saksbehandler: Anita Paulsen

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Valgutvalg		24.09.2020
Kommunestyre	103/20	24.09.2020

Nyvalg av kontrollutvalg for perioden 2020-2023

Foreliggende dokumenter:
Vedlegg
1 Særutskrift Valg av kontrollutvalg 2019-2023

Saksopplysninger
Kontrollutvalg for perioden 2020-2023 ble valgt i konstituerende møte 24. oktober, sak 58/19. Medlem Franck Monheim Kristiansen har gått bort, og det må derfor foretas nyvalg av kontrollutvalget for resten av valgperioden. Representanten Kristiansen representerte opposisjonen, partiet Rødt.

I forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner §3, utskifting av medlemmer står det følgende:
«Kommunestyret eller fylkestinget kan når som helst foreta nyvalg av utvalgets medlemmer. Ved utskifting av ett eller flere medlemmer av utvalget skal det foretas nyvalg av samtlige medlemmer i utvalget.»

Videre heter det i kommunelovens § 23-1
Utelukket fra valg er:
a) ordfører og varaordfører
b) medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
c) medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet. Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
d) medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd
e) medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité
f) ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen

g) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
h) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap.
Kommunestyret og fylkestinget kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt. Hvis ett eller flere medlemmer av utvalget skal skiftes ut, skal alle medlemmene velges på nytt.»

Etter kommunelovens § 7-4 holdes valg av medlemmer til folkevalgte organer som forholdsvalg hvis minst ett medlem krever det. I andre tilfeller skal medlemmene velges ved avtalevalg.

Kommunestyrets vedtak i sak 58/19
Som medlemmer og varamedlemmer for kontrollutvalget perioden 2019-2023 velges

Posisjon		
Medlem:		
Gunnar E Johansen	*Medlem*	*SP*
Trine Brændmo	*Medlem*	*H*
Varamedlem:		
Kurt Johansen	*1. vara*	*SL*
Rutt Gustavsen	*2. vara*	*SP*
Catrine Erikstad Nilsen	*3. vara*	*SL*
Odd Holmvaag	*4. vara*	*H*
Opposisjon		
Medlem:		
Jeanette Steen Kristensen	*Medlem*	*AP*
Franck Monheim Kristiansen	*Medlem*	*RØ*
Varamedlem:		
Bengt Arne Sundsfjord	*1. vara*	*AP*
Mads Joel Isachsen Angler	*2. vara*	*RØ*
Arnfinn Johansen	*3. vara*	*AP*
Oda Loe	*4. vara*	*AP*
Medlem:		
Paal Robert Haagensen	*Medlem*	*FRP*
Varamedlem:		
Gøran Andreassen	*1. vara*	*FRP*
Edel Sortland	*2. vara*	*FRP*

Vurdering

På grunnlag av forskriftens § 3 må kommunestyret foreta nyvalg av samtlige medlemmer av kontrollutvalget for resten av valgperioden.

Kommunedirektørens innstilling

Ingen innstilling.

Kommunestyres behandling i møte den 24.09.2020:

Valgutvalgets innstilling:

Leder i valgutvalget Tove Berre leste opp forslag på nytt medlem: Mats Joel Isachsen Angler, og som 2.vara velges: Lovise Jakobsen, RØ. De øvrige gjenvelges.

Det ble ikke fremmet endringsforslag.

Enstemmig vedtak:

Som medlemmer og varamedlemmer for kontrollutvalget perioden 2020-2023 velges

Posisjon

Medlem:

Gunnar E Johansen	Medlem	SP
Trine Brændmo	Medlem	H

Varamedlem:

Kurt Johansen	1. vara	SL
Rutt Gustavsen	2. vara	SP
Catrine Erikstad Nilsen	3. vara	SL
Odd Holmvaag	4. vara	H

Opposisjon

Medlem:

Jeanette Steen Kristensen	Medlem	AP
Mads Joel Isachsen Angler	Medlem	RØ

Varamedlem:

Bengt Arne Sundsfjord	1. vara	AP

Lovise Jaksobsen	2. vara	RØ
Arnfinn Johansen	3. vara	AP
Oda Loe	4. vara	AP

Medlem:

Paal Robert Haagensen	Medlem	FRP

Varamedlem:

Gøran Andreassen	1. vara	FRP
Edel Sortland	2. vara	FRP

Som leder av kontrollutvalget for perioden 2019-2023 velges: Paal Robert Haagensen, FRP

Som nestleder av kontrollutvalget for perioden 2019-2023 velges: Trine Brendmo, H

Salten kontrollutvalgservice
Dato 2a.a. 2020
Jnr. 20/933
Arkiv nr. 417 94
Hjemmel u off:

Saltdal kommune

Arkiv: 026
Arkivsaksnr: 2020/132-17
Saksbehandler: Anita Paulsen

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyre	91/20	24.09.2020

Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS

Foreliggende dokumenter:
Vedlegg
1 saksprotokoll oppf frev iris salten 16062020
3 Saksfremlegg frev iris 16062020
4 Iris Salten IKS - oppølging - selvkost og offentlige anskaffelser

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har i sin sak 13/20, 7. mai 2020, bestilt en forvaltningsrevisjon: *Oppfølgning av IRIS Salten IKS – Selvkost og offentlig anskaffelse.*

Kommunestyret behandlet i sin sak 03/19 rapport fra forvaltningsrevisjonen *IRIS Salten IKS – Selvkost og offentlig anskaffelse*, med følgende vedtak:

1. *Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.*
2. *Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger til forbedringer.*
3. *Kommunestyret vil særlig trekke frem at rapporten får frem god kontroll på selvkostområdet, og at man i stor grad kan dokumentere at gebyrinntektene ikke er høyere enn kostnaden ved å produsere de lovpålagte tjenestene.*

Rapportens anbefalinger til forbedringer var som følger:

1. *1.Iris Salten og Iris Service må sørge for å skrive anskaffelsesprotokoll i henhold til anskaffelsesforskriften.*
2. *Iris Salten og Iris Service må sørge for å kunne dokumentere en beregning av anslått anskaffelsesverdi for alle sine anskaffelser i henhold til anskaffelsesforskriften.*
3. *Iris Salten og Iris Service må sørge for å kunne dokumentere skatteattest før kontraktsinngåelse i henhold til anskaffelsesforskriften.*

4. *Iris Salten og Iris Service må sørge for å kunne dokumentere egenerklæring og dokumentasjonsbevis i alle saker i henhold til anskaffelsesforskriften.*
5. *Iris Salten og Iris Servise bør sørge for å kunne dokumentere en begrunnelse for alle unntak fra regelverket om offentlig anskaffelse.*
6. *Iris Salten og Iris Servise bør lagre dokumentene for sine anskaffelser pr. anskaffelse.*
7. *Iris Salten bør sørge for en gjennomgang og ajourføring av den interne rutinen slik at den blir et godt verktøy for alle selskapene den omfatter.*
8. *Iris Salten bør få på plass en formell juridisk begrunnelse for at Iris Produksjon, Retura Iris og Mivanor er unntatt fra regelverket om offentlig anskaffelse.*

Kontrollutvalgets bestilling 7. mai 2020 har sin bakgrunn i kommunestyrets vedtak, men også Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5:

> *Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om regnskapsrevisjoner, forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir fulgt opp og skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt opp.*

Oppfølgningen av vedtak i kommunestyret i Saltdal, og de øvrige eierkommunene, er utført ved at revisor har utarbeidet vedlagte rapport fra forvaltningsrevisjonen *OPPFØLGING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser*

I rapporten har revisor gjennomført en kortfattet undersøkelse av følgende 2 problemstillinger:

1. Har Iris Salten IKS fulgt opp revisjonens anbefalinger om forbedringer innenfor selvkost og offentlig anskaffelse?
2. I hvilken grad legger Iris Salten IKS til rette for et godt samarbeid med revisjonen?

For å belyse problemstillingene har revisor foretatt en gjennomgang av selvkostregnskap, resultatregnskaper fra Iris Service og Iris Salten og vedlegg tilhørende selvkostregnskapet. Det er i tillegg foretatt stikkprøver fra selvkostregnskapet.

Videre, i forhold til offentlig anskaffelse, har revisor plukket ut og gått gjennom seks anskaffelsessaker fra Iris Salten og Iris Service sine innkjøp i 2019 og 2020. Det er i tillegg gjennomført møte med innkjøpspersonell og revisor har fått innsyn i selskapets metode for lagring av dokumentasjon og mappestruktur for lagring av dokumenter innen offentlig anskaffelse. Videre har revisor innhentet redigert rutine «*for offentlige anskaffelser og en juridisk begrunnelse for at de selskapene i Iris-konsernet som er unntatt fra regelverket om offentlige anskaffelser kan være det.*»

Vurdering

Revisors funn og vurderinger:

Anskaffelsesprotokoll: Malen for protokoll er forbedret, og det er ført protokoll i de undersøkte sakene.

Anskaffelsesverdi: Denne fremgår i alle anskaffelsesprotokollene, men i kun tre av seks saker foreligger en beskrivelse av hvordan anskaffelsesverdi er beregnet. Revisor viser til at

resultatet på dette området er mye bedre enn ved forrige revisjon.

Skatteattest: Det var krav om dette i fire av seks saker, men manglet slik attest i to av de fire. I en av de to sakene hvor det manglet attest forelå det imidlertid skatteattest for riktig periode i en annen anskaffelse.

Egenerklæring og dokumentasjonsbevis: Disse forelå i tre av de fire aktuelle anskaffelsene. *«Dette er også blitt bedre enn det var ved forrige revisjon.»*

Begrunnelse for unntak fra regelverk om offentlig anskaffelse: En av anskaffelsene var ikke konkurranseutsatt i henhold til regelverket. Protokollen for denne anskaffelsen dokumenterer at det foreligger en begrunnelse for unntaket fra regelverket. *«Dette manglet i samtlige saker ved forrige revisjon.»*

Lagring av dokumentasjon per anskaffelse: *«Sakene var ryddig satt opp og lagret etter en relativt fast struktur slik at det var forholdsvis lett å få oversikt over sakene.»*

Gjennomgang av intern rutine for OA: *«Virksomhetenes innkjøpsrutine var gjennomgått og forbedret på alle områdene vi påpekte i forrige revisjon.»*

Formell juridisk begrunnelse for unntatte selskaper: Iris Salten har innhentet en ekstern juridisk vurdering av om datterselskapene i Iris Salten-konsernet er omfattet av anskaffelsesregelverket. Vurderingen konkluderer med at følgende datterselskaper er unntatt fra regelverket for offentlig anskaffelse: Iris Produksjon AS, Retura Iris AS, Mivanor AS, Labora AS og HT-Safe AS.

Sett i forhold til problemstilling 1 (oppfølgning av anbefalinger fra forrige rapport) konkluderer revisor som følger:

> Iris Salten IKS har i stor grad fulgt opp revisjonens anbefalinger om forbedringer innenfor selvkost og offentlig anskaffelse.

Sett i forhold til problemstilling 2 (tilrettelegging for og samarbeid med revisjonen) konkluderer revisor som følger:

> Iris Salten har i meget stor grad lagt til rette for godt samarbeid med revisjonen.

Revisor har på bakgrunn av rapporten gitt 1 anbefaling:

1. Iris Salten og Iris Service må fortsette å arbeide med å gjøre anskaffelsesmappene komplette i henhold til lov og forskrift.

Konserndirektørens kommentar:

Rapporten har vært til uttalelse hos konserndirektør. Denne er i sin helhet tatt med i rapporten.

Andre opplysninger til saken:

Kontrollutvalget i samtlige eierkommuner har bestilt samme oppfølgningsrapport. Ved bestillingen var det lagt til grunn en ressursbruk på 100 timer og at rapporten skulle ferdigstilles sommer / høst 2020. Ved avleggelse er det fra revisors side rapportert en ressursbruk på 100 timer. Forbruk av medgåtte ressurser fordeles likt mellom

kommunene som bestilte rapporten.

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport i samsvar med det oppdrag de ble gitt av kontrollutvalget. Videre er revisjonen utført i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon. Godt samarbeid har gitt god fremdrift, slik at rapporten leveres innenfor stipulert ramme for tid og ressursbruk.

Kontrollutvalgets innstilling

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten OPPFØLGING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefaling.

3. Kommunestyret sier seg tilfreds med at kommunestyrets vedtak i sak 03/19 i stor grad er fulgt opp av selskapet.

Kommunestyres behandling i møte den 24.09.2020:

Kommunedirektøren fratrådte som inhabil som styremedlem i Iris Salten IKS. Avdelingsdirektør Stein Ole Røvik tiltrådte i hans sted.

Gunnar Johansen, SP, medlem i kontrollutvalget orienterte om saken.

Det ble ikke fremmet endringsforslag.

Enstemmig vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten OPPFØLGING Iris Salten IKS – Selvkost og Offentlige anskaffelser er forelagt kommunestyret i Saltdal og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefaling.

3. Kommunestyret sier seg tilfreds med at kommunestyrets vedtak i sak 03/19 i stor grad er fulgt opp av selskapet.

Salten kontrollutvalgservice
Dato 24.09.20
Jnr. 20/934
Arkiv nr. 417 d.1
Hjemmel u off:

Saltdal kommune

Arkiv: 026
Arkivsaksnr: 2020/132-18
Saksbehandler: Anita Paulsen

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyre	92/20	24.09.2020

Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Foreliggende dokumenter:
Vedlegg
1 saksprotokoll plan frev 16062020
3 Saksfremlegg plan frev 16062020

Saksopplysninger

Forvaltningsrevisjon er viktig i kommunens egenkontroll og dermed et redskap for de folkevalgtes kontroll med kommunens administrasjon og beslutningsgrunnlag. Kommuneloven pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal sikre at de gjennomføres forvaltningsrevisjon regelmessig og i et omfang som er i samsvar med kommunens størrelse, kompleksitet og risiko. Planen skal både dekke den virksomheten som skjer i kommunen selv og den virksomheten som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å sikre nyttige og målrettede forvaltningsrevisjoner skal planene baseres på en risiko og vesentlighetsvurdering for å finne ut på hvilke områder det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Vurderingen skal på denne måten bidra til gode og nyttige forvaltningsrevisjoner.

Det er kontrollutvalget som har ansvaret for å se til at det utføres forvaltningsrevisjoner av virksomheten i kommunen og i selskaper som kommunen har eierinteresser i. Dette fremgår av kommuneloven §23-2 bokstav c og d som har følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget skal påse at...
c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet,

og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i

d) Det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)»

Kommuneloven §23-3, første ledd, definerer forvaltningsrevisjon slik:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.»

Kommuneloven «34-3, andre ledd og tredje ledd, omhandler plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon og lyder som følger:

«Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Det fremgår av bestemmelsen at plan for forvaltningsrevisjon skal dekke både virksomhet som drives av kommunen selv, og virksomhet som drives av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

Kontrollutvalget skal utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter konstituering. Risiko- og vesentlighetsvurderingen skal være et grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer og angi hvilke områder det er størst behov for at det gjennomføres forvaltningsrevisjon og/eller eierskapskontroll, og som derfor bør være med inn i en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Hensikten med vurderingen er at den skal identifisere mulige avvik eller svakheter i forvaltningen sett i forhold til økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkinger ut fra kommunestyrets vedtak.

Den gjennomførte risiko- og vesentlighetsvurderingen bygger på et faglig skjønn. Den endelige prioriteringen må imidlertid kontrollutvalget selv foreta, samtidig som de da også får mulighet for å komme med egne innspill, ut fra egne vurderinger av risiko og vesentlighet.

Arbeidsfordelingen mellom kontrollutvalget og revisjonen kan beskrives som en bestiller-/ utførermodell. Det vil si at kontrollutvalget bestiller oppdrag hos revisjonen, som leverer etter bestilling. Sekretariatet bistår kontrollutvalget i dette arbeidet både før og etter behandlingen, og vedtak er gjort.

Kommunens revisor, Salten kommunerevisjon IKS, har nylig vedtatt fordeling av ressurser til forvaltningsrevisjon (og eierskapskontroll) mellom selskapets eiere. I en veiledende

beregning er det lagt til grunn at Saltdal kommune skal få 400 timer til forvaltningsrevisjon / eierskapskontroll per år, altså 1 600 timer over en fireårsperiode.

Høsten 2020 legges det frem egen sak til kontrollutvalg og kommunestyre angående Plan for eierskapskontroll 2020-2023.

Kontrollutvalget har i sitt møte 11. februar 2020 allerede bestilt gjennomføring av en forvaltningsrevisjon med tema Selvkost vann og avløp. Bakgrunnen for bestillingen er at kommunestyret i sin sak 105/19 *Kommunale avgifter og gebyrer 2020. Fastsettelse av gebyrer*, også ba *«Kontrollutvalget foreta en forvaltningsrevisjon for å sikre og dokumentere at selvkostprinsippet overholdes. I en slik gjennomgang bør man også se på timekostnad ved bruk av egen maskinpark.*

Vurdering

Det vises til innholdet i risiko- og vesentlighetsvurderingen. Veiledende beregning fra revisor tilsier at Saltdal kommune vil ha 400 timer per år disponibelt til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Omfanget av hver enkelt forvaltningsrevisjon kan variere. En forvaltningsrevisjon uten særskilt krevende problemstillinger bør kunne gjennomføres innenfor en ramme på 250 timer. Mer komplekse undersøkelser vil imidlertid kreve noe høyere timetall. Også gjennomføring av eierskapskontroll kan variere fra cirka 50 timer for enkle kontroller, men også her høyere timetall ved mer krevende undersøkelser. Forvaltningsrevisjoner som er felles for flere kontrollutvalg, fordeles med lik andel per utvalg. Med et såpass høyt timetall disponibelt vil det være rimelig å forvente 1-2 rapporter per år innen forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp er allerede bestilt, slik kommunestyret forutsatte. Denne settes dermed opp som prioritet nummer 1 i Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023.

Kontrollutvalgets innstilling

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Selvkost vann og avløp (jfr kommunestyrets sak 105/29)
2. Økonomistyring – oppfølging av vedtak / rapportering
3. Internkontrollsystemer
4. Informasjonssikkerhet
5. Spesialundervisning
6. Sykefravær
7. Beredskap vann og avløp

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense kontkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Kommunestyres behandling i møte den 24.09.2020:

Gunnar Johansen, Sp medlem kontrollutvalget orienterte om saken.

Kjell Magne Johansen, AP til pkt.6: foreslo å bytte fravær til nærvær. Enstemmig vedtatt.

Enstemmig vedtak:

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Selvkost vann og avløp (jfr kommunestyrets sak 105/19)
2. Økonomistyring – oppfølging av vedtak / rapportering
3. Internkontrollsystemer
4. Informasjonssikkerhet
5. Spesialundervisning
6. Nærvær
7. Beredskap vann og avløp

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planene, samt til å kunne definere og avgrense kontkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Oppstart **Saksnr** **Saken gjelder** **Parter**

Saksnr:
20-130053TVI-SALT/

Sakstype:
Alminnelig tvistesak

Saken gjelder:
Krav om erstatning pga prosjekteringsfeil

Parter:
Saltdal kommune - Norconsult AS; Tryg Forsikring

Advokater:
Bjørn Arne Jakobsen - Knut Michael Søraas

Rettens leder:
Lunde, Roy-Ove

Start- sluttdato:
09.03.2021 - 09.03.2021

Dato	Tid	Sal	Adresse
09.03.2021	09:00 - 16:00	Sjøgt. 1, sal 5, Bodø	

Med vennlig hilsen
Lars Hansen
Sekretariatsleder
Salten kontrollutvalgservice
www. Sekretariatet.no
Tlf 470 37 452

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
11.11.2020	20/1144	417– 5.3

SAK 33/20

Eventuelt

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	18.11.2020

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr 11. november 2020

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget